

NEMZETI VÁLASZTÁSI IRODA

VÁLASZTÁSI FÜZETEK

217.

TÁJÉKOZTATÓ

**a jelöltek és jelölő szervezetek részére
a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek,
valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők
2024. évi választásának fontosabb szabályairól**

TÁJÉKOZTATÓ

**a jelöltek és jelölő szervezetek részére
a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek,
valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők
2024. évi választásának fontosabb szabályairól**

NEMZETI VÁLASZTÁSI IRODA

A „Választási füzetek” című sorozat szerkesztője:

DR. NAGY ATTILA

a Nemzeti Választási Iroda elnöke

Összeállította:

dr. Sóskuti-Varga Gergely

dr. Jackli Tamás

dr. Wiedemann János

dr. Kovács Fanni

Lektorálta:

Dr. Nagy Attila

Felelős kiadó:

Dr. Nagy Attila

Kiadó:

Nemzeti Választási Iroda
1054 Budapest, Alkotmány u. 3.

1. A VÁLASZTÁSOK JOGI HÁTTERE ÉS A VÁLASZTÁSI RENDSZER FELÉPÍTÉSE	6
1.1. A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásának szabályait tartalmazó joganyag.....	6
1.2. A választójog.....	6
1.3. A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásának rendszere.....	7
1.3.1. Települési önkormányzati képviselők választása a 10 000 vagy ennél kevesebb lakosú településeken	7
1.3.1.1. Választókerület.....	7
1.3.1.2. A választási eredmény megállapítása.....	8
1.3.2. Települési önkormányzati képviselők választása a 10 000-nél több lakosú településeken és a fővárosi kerületekben.....	8
1.3.2.1. Választókerület.....	8
1.3.2.2. A választási eredmény megállapítása.....	8
1.3.3. A fővárosi közgyűlés tagjainak választása.....	9
1.3.3.1. Választókerület.....	9
1.3.3.2. A választási eredmény megállapítása.....	9
1.3.4. A vármegyei közgyűlés tagjainak választása	9
1.3.4.1. Választókerület.....	9
1.3.4.2. A választási eredmény megállapítása.....	9
1.3.5. A polgármester, főpolgármester választása.....	10
1.3.5.1. Választókerület.....	10
1.3.5.2. A választási eredmény megállapítása.....	10
1.4. A nemzetiségi jelölt.....	10
2. JELÖLŐ SZERVEZETEK BEJELENTÉSÉVEL, JELÖLTAJÁNLÁSSAL, JELÖLT- ÉS LISTAÁLLÍTÁSSAL KAPCSOLATOS TUDNIVALÓK.....	11
2.1. A jelölő szervezet nyilvántartásba vétele	11
2.2. A jelöltek, listák állításának feltételei	13
2.2.1. Egyéni jelöltállítás feltételei.....	13
2.2.2. (Fő)polgármester állítás feltételei.....	13
2.2.3. Listaállítás feltételei	14
2.3. Ajánlás.....	14
2.3.1. Az ajánlóív igénylése	14
2.3.1.1. Az igénylés fogadása.....	14
2.3.1.2. Az elfogadható jelölések	16
2.3.1.3. A jelölt névhasználata	17
2.3.2. Az ajánlóív kiadása	17
2.3.3. Az ajánlás	17
2.3.4. A képviselő-, illetve (fő)polgármester jelölt és a vármegyei lista bejelentése	18
2.3.5. Az ajánlások ellenőrzése	19
2.3.6. Kompenzációs lista bejelentése.....	20
2.3.7. Fővárosi lista bejelentése	20
2.3.8. Listákra vonatkozó közös szabályok.....	21
2.4. A jelölt és a lista nyilvántartásba vétele	21
2.4.1. A jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartása	21
2.4.2. A jelölt kiesése	21
2.4.3. A lista kiesése.....	22

3. A VÁLASZTÁSI KAMPÁNY ORSZÁGOS ÉS HELYI ESZKÖZEI	23
3.1. A választási kampányidőszak.....	23
3.2. A kampánytevékenység.....	23
3.3. A kampány eszközei.....	24
3.3.1. A plakát	25
3.3.2. A választási gyűlés	26
3.3.3. Politikai reklám	26
3.3.3.1. A politikai reklám fogalma	26
3.3.3.2. A politikai reklám közzététele - általános szabályok	27
3.3.3.3. Az országos műsorszolgáltatók által közzétett politikai reklám	27
3.3.3.4. Helyi, körzeti műsorszolgáltatók által közzétett politikai reklám	27
3.3.4. Politikai hirdetés.....	28
3.3.5. A média és a sajtó műsorszámainak szerkesztésével kapcsolatos előírások	29
3.3.6. Közvetlen politikai kampány	29
3.4. Közvélemény-kutatás	30
3.5. Tiltott kampánytevékenység.....	30
3.5.1. Mozgóurna igénylésére és a szavazóhelyiséghez történő szállításra való nyilvános felhívás, továbbá szavazóhelyiséghez történő autóbuzos szállítás	30
3.5.2. Relatív területi kampánytilalom	30
3.5.3. Szavazás napján választási gyűlés tartása	31
3.5.4. Szavazás napján politikai reklám közzététele	31
3.5.5. Az EXIT POLL Közvélemény-kutatás eredményének közzététele a szavazás napján a szavazás befejezéséig	31
3.6. Adatszolgáltatás a névjegyzékből	32
4. JOGORVOSLATOK	33
4.1. Jogorvoslatok általában	33
4.1.1. Jogorvoslatok fajtái	33
4.1.2. Jogorvoslati határidők	33
4.2. A KIFOGÁS.....	33
4.2.1. A kifogás benyújtása	33
4.2.2. Ítélt dolog	34
4.2.3. A kifogás elbírálása	34
4.2.3.1. Érdemi vizsgálat nélküli elutasítás	35
4.2.3.2. Érdemi döntés a kifogásról.....	35
4.3. A FELLEBBEZÉS	35
4.4. SPECIÁLIS JOGORVOSLATOK.....	36
4.4.1. Szavazókörök kialakításával és felülvizsgálatával kapcsolatos jogorvoslatok	36
4.4.2. Névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslat	36
4.4.3. Jelöltek sorrendje elleni jogorvoslat.....	37
4.4.4. Szavazólap adattartalmának jóváhagyása elleni jogorvoslat.....	37
4.4.5. Választás eredménye elleni jogorvoslat	37
4.4.6. Jogorvoslat a választási szerv hallgatása miatt.....	37
4.4.7. A média kampányban való részvételével kapcsolatos jogorvoslat.....	37
4.4.8. A választási iroda tevékenységével kapcsolatos jogorvoslat	38
4.5. BÍRSÁG KISZABÁSA	39
4.5.1. Bíróság kiszabása az ajánlóívek visszaadási kötelezettségének megszegése miatt	39
4.5.2. Bíróság kiszabása a kampányszabályok megsértése, valamint a névjegyzéki adatszolgáltatás adatainak megsemmisítésével kapcsolatos kötelezettség elmulasztása miatt	39
4.5.3. Bíróság kiszabása a médiakampány szabályainak megsértése miatt	39

5. A NEMZETISÉGI VÁLASZTÁS SZABÁLYAI	40
5.1. Választójog.....	40
5.2. A választás kitűzése.....	40
5.3. Nemzetiségi képviselők száma.....	41
5.4. Jelölő szervezet bejelentése.....	41
5.5. Ajánlás.....	42
5.6. Adatszolgáltatás a névjegyzékből	44
5.7. Nemzetiségi megfigyelő.....	45
5.8. Átjelentkezés	46
5.9. Szavazás menete.....	46
5.10. Nemzetiségi választás eredményének megállapítása	46
5.11. Jogorvoslat	47
6. ELÉRHETŐSÉGEK.....	48

1. A VÁLASZTÁSOK JOGI HÁTTERE ÉS A VÁLASZTÁSI RENDSZER FELÉPÍTÉSE

1.1. A HELYI ÖNKORMÁNYZATI KÉPVISELŐK ÉS POLGÁRMESTEREK VÁLASZTÁSÁNAK SZABÁLYAIT TARTALMAZÓ JOGANYAG

1. Magyarország Alaptörvénye, amely megfogalmazza a népképviselési demokrácia alapelvét, szabályozza a választójogosultság, mint alapvető politikai jog feltételeit, meghatározza a választások alapelveit, és a választás kitűzésének legalapvetőbb szabályait.
2. 2010. évi L. törvény a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról (a továbbiakban: Övt.), amely a választások anyagi jogi szabályait tartalmazza, meghatározva a választási rendszer felépítését, elemeit, a mandátumkiosztás módját és az eredmény megállapításának szabályait, valamint rendelkezést tartalmaz az időközi választás megtartására vonatkozóan.
3. 2013. évi XXXVI. törvény a választási eljárásról (a továbbiakban: Ve.), amely a választási eljárási jog elemeinek szabályait rögzíti.
4. vonatkozó miniszteri rendeletek

1.2. A VÁLASZTÓJOG

Az Alaptörvény XXIII. cikke politikai alapjogként határozza meg a választójogot, mely szerint

- minden nagykorú magyar állampolgárnak, valamint
- az Európai Unió más tagállama magyarországi lakóhellyel rendelkező nagykorú állampolgárának

joga van ahhoz, hogy a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán *választó* (aktív választójog) és *választható* (passzív választójog) legyen [XXIII. cikk (1)-(2) bekezdés].

A választói jog két legfontosabb részjogosítványa, hogy az adott választópolgár szavazhat, illetve jelöltet (listát) ajánlhat, míg a választhatóság alapján adott személy jelöltté válhat.

Az Alaptörvény biztosítja továbbá, hogy a Magyarországon **menekültként, bevándoroltként vagy letelepedettként elismert** (2024. március 1-jét követően menekültként elismert vagy huzamos tartózkodási jogosultsággal rendelkező) nagykorú személyek a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán **választók** legyenek.

Az aktív választójog feltétele továbbá, hogy a választópolgár magyarországi lakóhellyel vagy bejelentett tartózkodási hellyel rendelkezzen, figyelemmel arra, hogy az Alaptörvény XXIII. cikk (5) bekezdés szerint a választópolgár a szavazás jogát lakóhelyén vagy bejelentett tartózkodási helyén gyakorolhatja.

Ilyen korlát a passzív választójog vonatkozásában nincs, azaz magyarországi lakcímmel nem rendelkező magyar választópolgár is lehet jelölt, feltéve, hogy az NVI regisztrációs kérelem alapján a központi névjegyzékbe felvette.

A választójogot korlátozzák az ún. természetes kizáró okok, így az Alaptörvény XXIII. cikk (6) bekezdése alapján tehát „nem rendelkezik választójoggal az, akit bűncselekmény elkövetése vagy belátási képességének korlátozottsága miatt a bíróság a választójogból kizárt”.

Nem rendelkezik **sem aktív, sem passzív** választójoggal az,

- akit a bíróság kizárt a választójogból, mert a választójog gyakorlásához szükséges belátási képessége hiányzik,
- aki közügyektől eltiltás hatálya alatt áll.

Szavazati joggal ugyan rendelkezik, ám nem választható, aki jogerős ítélet alapján szabadságvesztés büntetését vagy büntetőeljárásban elrendelt intézeti kényszergyógykezelését tölti, és nincs eltiltva a közügyektől.

A települési képviselő-választáson, valamint a polgármester-választáson nemzetiségi jelöltként is indulhat az a választópolgár, aki a nemzetiségi névjegyzékben is szerepel, és nemzetiségi szervezet jelöli.

1.3. A HELYI ÖNKORMÁNYZATI KÉPVISELŐK ÉS POLGÁRMESTEREK VÁLASZTÁSÁNAK RENDSZERE

A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek 2024. évi választásán – közös eljárásban az európai parlamenti képviselők választásával – kerülnek megválasztásra a települési önkormányzati, fővárosi kerületi önkormányzati képviselők, a vármegyei közgyűlések tagjai, a fővárosi közgyűlés tagjai, valamint a települési és fővárosi kerületi polgármesterek, továbbá a fővárosban a főpolgármester.

A jogalkotó a települési önkormányzati képviselők választását különbözőképpen szabályozza, attól függően, hogy a települést 10 000 főnél kevesebben vagy éppen többen lakják.

A fővárosi közgyűlés tagjai egyrészt fővárosi listáról mandátumot szerzett képviselők lesznek, másrészt a fővárosi közgyűlés tagja a főpolgármester, akit közvetlenül választanak meg.

A vármegyei közgyűlés tagjait listás szavazással választják meg a választópolgárok, míg a vármegyei közgyűlés elnökét a képviselők saját maguk közül választják.

A VÁLASZTÁSI FOLYAMAT VÁZLATA

2024.				
március	április	május	június	
	választás kitézése 03.11. – 03.31.			szavazás (06.09)
	jelölő szervezetek nyilvántartásba vétele¹ kitézést követően			
központi névjegyzékkel kapcsolatos kérelmek benyújtása és elbírálása folyamatos				
	szavazóköri névjegyzékkel kapcsolatos kérelmek benyújtása és elbírálása 04.04. –			
		kampány 04.20. – szavazás befejezéséig		eredménymegállapítás
		ajánlásgyűjtés, jelöltállítás² 04.20 – 05.07.		

1.3.1. Települési önkormányzati képviselők választása a 10 000 vagy ennél kevesebb lakosú településeken

A 10 000 vagy ennél kevesebb lakosú településeken a választás ún. „egyéni listás” választási rendszer alkalmazásával történik.

1.3.1.1. Választókerület

A 10 000 vagy ennél kevesebb lakosú település egésze alkot egy választókerületet (tehát a település valamennyi választópolgára ugyanazon jelöltek közül választhat), amelyben a képviselők száma a következőképpen alakul:

- 100 lakosig 2 fő,
- 1 000 lakosig 4 fő,
- 5 000 lakosig 6 fő,
- 10 000 lakosig 8 fő

A települési önkormányzati képviselők számát a helyi választási iroda vezetője határozattal a 2023. szeptember 1-jei lakosság szám alapján, 2023. október 31-ig állapította meg.

¹ jelölő szervezetek részére elkezdődnek a választási igazgatási feladatok

² független jelöltek számára is elkezdődnek a választási igazgatási feladatok

1.3.1.2. A választási eredmény megállapítása

Az egyéni listáról képviselők azok a jelöltek lesznek, akik a megválasztható képviselők száma szerint a **legtöbb** érvényes szavazatot kapták. **Szavazategyenlőség esetén sorsolással** (a szavazólapon szereplő sorrend sorsolásához képest új sorsolást kell tartani) kell megállapítani, hogy az egyenlő számú szavazatot elért jelöltek közül melyik szerez mandátumot.

Ha az egyéni lista jelöltjét **polgármesternek is megválasztották**, úgy őt – a polgármester-választás eredményének jogerős megállapítása után, még az egyéni listás eredmény megállapítása előtt – **törölni kell** az egyéni listáról.

1.3.2. Települési önkormányzati képviselők választása a 10 000-nél több lakosú településeken és a fővárosi kerületekben

1.3.2.1. Választókerület

A 10 000-nél több lakosú településen és a fővárosi kerületben a képviselők vegyes **választási rendszerben** – egyéni választókerületben és kompenzációs listán – szerezhetnek mandátumot. Az egyéni választókerületek és a kompenzációs listás mandátumok száma a települések lakosságához igazodik az alábbiak szerint:

- 25 000 lakosig 8 egyéni választókerületi és 3 kompenzációs listás mandátum (11 tag),
- 50 000 lakosig 10 egyéni választókerületi és 4 kompenzációs listás mandátum (14 tag),
- 75 000 lakosig 12 egyéni választókerületi és 5 kompenzációs listás mandátum (17 tag),
- 100 000 lakosig 14 egyéni választókerületi és 6 kompenzációs listás mandátum (20 tag).

Minden további 10 000 lakos után eggyel nő az egyéni választókerületben, és minden további 25 000 lakos után eggyel nő a kompenzációs listán választott képviselők száma.

A települési önkormányzati képviselők számát a helyi választási iroda vezetője határozattal a 2023. szeptember 1-jei lakosság szám alapján, 2023. október 31-ig állapította meg.

A helyi választási iroda vezetője – amennyiben fent meghozott határozata vagy az egyéni választókerületek lakosság szám-változása miatt arra szükség van – az általános választást megelőző év november 30-ig módosította a választókerületi beosztást.

1.3.2.2. A választási eredmény megállapítása

Az **egyéni választókerületben** az a jelölt lesz képviselő, aki a **legtöbb** érvényes szavazatot kapta. **Szavazategyenlőség** esetén **időközi** választást kell tartani.

A **kompenzációs lista** az egyéni választókerületben összesített **töredékszavazatok** arányában kap mandátumot. Töredékszavazatnak minősül az egyéni választókerületekben a mandátumot nem szerző jelöltekre leadott érvényes szavazat, a mandátumot szerző jelöltnek nem keletkezik töredékszavazata.³

Nem kap mandátumot, ezért nem vehet részt a mandátumkiosztásban a jelölő szervezet kompenzációs listája, ha az azt állító jelölő szervezet jelöltjei a települési szinten összesített kompenzációs szavazatok **5%-át** nem érték el, valamint a közös kompenzációs lista, ha a **közös** listát állító jelölő szervezetek közös jelöltjei a települési szinten összesített kompenzációs szavazatok **10%-át**, kettőnél több jelölő szervezet által állított közös kompenzációs lista esetében **15%-át** nem érték el. Ezeket a szabályokat a nemzetiségi kompenzációs listára nem kell alkalmazni.

A kompenzációs listás eredményt az egyéni választókerületi eredmények jogerőssé válását követően kell megállapítani. A kompenzációs listáról a jelöltek a listán elfoglalt helyük sorrendjében kapnak mandátumot. A nemzetiségi kompenzációs listáról az szerzi meg a mandátumot, aki az egyéni választókerületi szavazáson a legtöbb szavazatot kapta (szavazategyenlőség esetén sorsolást kell tartani).

³ az önkormányzati választáson – ellentétben az országgyűlési választásokkal – nincsen ún. győztes-kompenzáció

Ha a jelöltet **polgármesternek** vagy egyéni választókerületben **képviselőnek** is megválasztották, úgy őt – a polgármester-választás és az egyéni választókerületi választások eredményének jogerős megállapítása után, még a kompenzációs listás eredmény megállapítása előtt – a kompenzációs listáról törölni kell. A kieső jelölt helyébe a sorrendben utána következő jelölt lép.

1.3.3. A fővárosi közgyűlés tagjainak választása

1.3.3.1. Választókerület

A fővárosi közgyűlés tagjai listás választással szerezhetnek mandátumot. A fővárosi közgyűlésbe a választópolgárok 32 képviselőt választanak. Ez esetben Budapest Főváros egy választókerületet alkot. Ez azt jelenti, hogy a fővárosi választópolgárok – tekintet nélkül arra, hogy melyik kerületben van a lakcímük – mindegyike ugyanazon listák közül választhat. A közgyűlés tagja továbbá a közvetlenül választott főpolgármester.

1.3.3.2. A választási eredmény megállapítása

A fővárosi lista a leadott összesített szavazatok arányában kap mandátumot.

A listáról a jelöltek a bejelentés sorrendjében kapnak mandátumot. Ha a jelöltet főpolgármesternek választották, a fővárosi listáról törölni kell, és helyébe a soron következő jelölt lép.

Ha egy jelölt a fővárosi **kerületi** kompenzációs listáról és a **fővárosi listáról egyaránt mandátumot szerezne**, a listán szerzett mandátumjogegerőssé válását követő 3 napon belül nyilatkoznia kell, hogy melyiket fogadja el. A másik listáról törölni kell.

1.3.4. A vármegyei közgyűlés tagjainak választása

1.3.4.1. Választókerület

A vármegyei önkormányzati képviselőket a választópolgárok vármegyei listán választják. A választás tekintetében minden vármegye egy választókerületet alkot, melynek nem része a megyei jogú város. Ez azt jelenti, hogy valamennyi, a vármegyében a megyei jogú városon kívül lakcímmel rendelkező választópolgárok mindegyike ugyanazon listák közül választhat.

A vármegyei közgyűlés tagjainak számát a vármegye – ebben az esetben beleértve a megyei jogú városok – lakosság száma alapján kell meghatározni úgy, hogy

- 400 000 lakosig minden 20 000 lakos után 1 képviselő, de legkevesebb 15 képviselő,
- 700 000 lakosig 20 képviselő, és a 400 000-t meghaladó minden további 30 000 lakos után 1 képviselő,
- 700 000 lakos fölött 30 képviselő, és a 700 000-t meghaladó minden további 40 000 lakos után 1 képviselő

választható.

A vármegyei közgyűlés tagjainak száma a 2023. szeptember 1-jei lakosság szám alapján került meghatározásra.

1.3.4.2. A választási eredmény megállapítása

A vármegyei listák a leadott szavazatok arányában jutnak mandátumhoz.

Nem szerezhet mandátumot:

- a jelölő szervezet vármegyei listája, ha a vármegyei listákra leadott érvényes szavazatok **5%-át** nem érte el, vagy
- a közös vármegyei lista, ha a vármegyei listákra leadott érvényes szavazatok **10%-át**, kettőnél több jelölő szervezet által állított közös vármegyei lista esetében **15%-át** nem érte el.

Ha a lista több mandátumot kap, mint a listán szereplő személyek száma, a mandátum betöltetlen marad.

1.3.5. A polgármester, főpolgármester választása

1.3.5.1. Választókerület

A polgármester-választás tekintetében a település, illetve a fővárosi kerület, a főpolgármester-választás esetében pedig a főváros számít egy választókerületnek. Ez azt jelenti, hogy a település (fővárosi kerület) valamennyi választópolgára ugyanazon polgármester-jelöltek (főpolgármester-jelölt) közül választhat.

1.3.5.2. A választási eredmény megállapítása

Polgármester, főpolgármester az a jelölt lesz, aki a legtöbb érvényes szavazatot kapta. Szavazategyenlőség esetén időközi választást kell tartani.

1.4. A NEMZETISÉGI JELÖLT

A polgármester-választáson és a települési önkormányzat képviselő-testülete tagjainak választásán nemzetiségi jelöltnek minősül a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (a továbbiakban: Njtv.) szerinti nemzetiségi szervezet jelöltje – vagy több, azonos nemzetiséget képviselő nemzetiségi szervezet által állított közös jelölt –, ha

- a nemzetiségi névjegyzékben szerepel,
- a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, továbbá a nemzetiségi önkormányzati képviselők megelőző két általános választásán, valamint az azokat követő időközi választásokon nem volt más nemzetiség nemzetiségi jelöltje, továbbá
- nyilatkozatot tesz arról, hogy
 - a nemzetiség képviselőjét vállalja,
 - a nemzetiségi közösség nyelvét beszéli, kultúráját és hagyományait ismeri.

2. JELÖLŐ SZERVEZETEK BEJELENTÉSÉVEL, JELÖLTAJÁNLÁSSAL, JELÖLT- ÉS LISTAÁLLÍTÁSSAL KAPCSOLATOS TUDNIVALÓK

A JELÖLÉS FOLYAMATA

2024.			
március	április	május	június
választás kitzúzése 03.11. – 03.31.			szavazás (06.09)
jelölő szervezetek nyilvántartásba vétele kitűzést követően			
ajánlói igénylése (független jelöltek kitűzést, jelölő szervezetek a nyilvántartásba vételüket követően az ajánlási/jelöltállítási időszak végéig)			
ajánlói kiadása 04.20. –			
ajánlászgyűjtés 04.20. –			
jelölt- és listaállítás 04.20. –			

Az önkormányzati választáson a (fő)polgármester-, illetve az egyéni választókerületi és egyéni listás jelöltek függetlenként vagy jelölő szervezet jelöltjeként indulhatnak. Vármegyei, fővárosi és kompenzációs listákat csak jelölő szervezetek állíthatnak.

Nemzetiségi egyéni jelölteket és listákat csak nemzetiségi jelölő szervezetek állíthatnak.

2.1. A JELÖLŐ SZERVEZET NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELE

Valamely szervezet akkor állíthat a választáson jelöltet és listát, ha az NVB vagy a TVB jogerősen nyilvántartásba veszi, mint jelölő szervezetet. A közös jelöltet, listát állító jelölő szervezeteknek külön-külön kell nyilvántartásba vetetni magukat.

Jelölő szervezetként történő nyilvántartásba vételüket az alábbi szervezetek kérhetik:

- párt,
- egyesület, valamint
- nemzetiségi szervezetnek minősülő egyesület.

A nyilvántartásba vétel feltétele párt és egyesület esetében is, hogy a civil szervezetek bírósági nyilvántartásában szerepeljenek, oda jogerősen be legyenek jegyezve. **Fontos feltétel, hogy a jogerős bejegyzésnek a választás kitzúzésekor már fenn kell állnia.**

További feltétel, hogy az egyesületeknek nyilatkozni kell arról is, hogy a választói akarat befolyásolására vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenység folytatása céljából külföldi támogatást és belföldi jogi személytől, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettől származó támogatást, névtelen adományt vagy ezekből származó vagyonelemet az adott választás vonatkozásában nem használnak fel.⁴

Nemzetiségi szervezet esetében további feltétel, hogy az egyesület alapszabályában – a nemzetiségi önkormányzati választás évét (2024) megelőzően legalább 3 éve, tehát 2021. január 1-jétől – rögzített célja legyen az adott nemzetiség képviselése.

A jelölő szervezetek a különböző választásokra egy kérelem alapján, egy eljárásban kerülnek nyilvántartásba vételre, s minden lehetséges választáson jogosultak lesznek részt venni.

A jelölő szervezetet a TVB vagy az NVB – amelynél a szervezet képviselétére jogosult személy bejelentette – veszi nyilvántartásba.

A nyilvántartásba vétel nemcsak az NVB, hanem a TVB-k esetében is országos érvényeséggel történik.

⁴ A nyilatkozatot a P5 nyomtatványon lehet megtenni.

Előzőek alapján amennyiben

- párt kérte a nyilvántartásba vételét, akkor az EP és az önkormányzati választásokra,
- egyesület kérte a nyilvántartásba vételét, akkor az önkormányzati választásra,
- nemzetiségi szervezetnek minősülő egyesület kérte a nyilvántartásba vételét, akkor az önkormányzati és a nemzetiségi önkormányzati választásokra

terjed ki a nyilvántartásba vétel.⁵

A jelölő szervezet nyilvántartásba vétele leghamarabb a választás(ok) kitűzésének napján kezdeményezhető, amennyiben az munkanapra esik. Bár a végső időpont nincs konkrétan meghatározva, az az ajánlási időszak végső határidejéből kiszámítható.⁶ Eszerint a választásokon állítandó jelöltek ill. listák bejelentési határideje a mérvadó, s ezt figyelembe véve az önkormányzati választáson polgármester/főpolgármester, települési képviselő jelölés esetében a szavazást megelőző -42. napig, míg – ha a jelölő szervezet csak vármegyei listát akar állítani – a szavazást megelőző -41. napig érdemes a kérelmet benyújtani.^{7,8,9,10}

A jelölő szervezet nyilvántartásba vételét a P5 nyomtatványon kell kezdeményezni.

A nyomtatványt az alábbi módokon lehet benyújtani:

a) elektronikusan:

- az elektronikus ügyintézés szabályai szerint hivatali kapun, vagy cégkapun keresztül,
- e-mailen minősített vagy fokozott biztonságú elektronikus aláírással ellátva vagy azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítési szolgáltatással (AVDH) hitelesítve, vagy

b) a jelölő szervezet törvényes képviselője által személyesen, vagy

c) kézbesítési meghatalmazott útján, ha a nyomtatványt a jelölő szervezet törvényes képviselője korábban kézjeggyével ellátta, vagy

d) postai szolgáltató útján.

Nem felel meg az elektronikus benyújtási módnak az, ha a törvényes képviselő a nyomtatványt kézjeggyével ellátja, majd szkennelés követően e-mailben küldi meg a bejelentést a választási iroda részére.

A **P5** jelű formanyomtatványt a jelölő szervezet képviseletére jogosult személy (közös képviseleti jog esetén személyek) írhatja (írhatják) alá.

A legegyszerűbben a nyomtatványon van lehetőség a választáson nyilatkozattételre jogosult meghatalmazott adatait megadni. Az így adott meghatalmazás általános és továbbruházható.

A képviseleti jog a civil szervezetek bírósági nyilvántartásán vagy a nyilvántartásban szereplő személytől származó, a Ptk. rendelkezéseinek megfelelő, más formátumú meghatalmazáson is alapulhat. A formanyomtatványtól való eltérést indokolhatja pl. több meghatalmazott egyidejű bejelentése a választási szervek felé, vagy a meghatalmazott képviseleti jogának területi alapú korlátozása.

Fent megjelölt (általános, illetve területi alapon korlátozott) meghatalmazásokat az NVI a választási informatikai rendszerben rögzíti, így azok más választási iroda által országosan lekérdezhetők. A meghatalmazásoknak az NVI általi rögzítését követően a meghatalmazott a meghatalmazásban megjelölt

⁵ A közös eljárásban az egyes választások eltérő időpontban kerülnek kitűzésre, ez hatással lehet arra, hogy adott jelölő szervezet mely választáson kerül nyilvántartásba vételre.

⁶ A következő határidőkkel kell számolni:

- 4 nap a nyilvántartásba vételről szóló döntésre,
- 3 nap a jogerőssé válásra,
- 1 nap az ajánlategyűjtésre.

Jogorvoslat esetén, ha az NVB-nél kezdeményezték a nyilvántartásba-vételt további 3 nappal, TVB-nél kezdeményezett nyilvántartásba vételnél további max. 9 nappal kell számolni. Pl. a polgármester-jelöltség bejelentésének a szavazást megelőző 34 napos határidejéhez kell 8 napot hozzáadni, így jön ki a 42 napos határidő.

⁷ Az EP választáson a szavazást megelőző -45. napig célszerű a kérelmet benyújtani.

⁸ Az ajánlási időszak utolsó napja

- EP lista esetében a szavazást megelőző 37. nap,
- önkormányzati választáson polgármester/főpolgármester, települési képviselő jelölése, illetve települési nemzetiségi önkormányzati választáson a nemzetiségi képviselő jelölése esetében a szavazást megelőző -34. nap,
- vármegyei lista és nemzetiségi területi, valamint országos lista esetében a szavazást megelőző -33. nap.

⁹ A megjelölt időpontokhoz képest a kérelem még négy napig benyújtható, viszont nem garantált, hogy az illetékes választási bizottság a rendelkezésére álló négynapos határidő előtt meghozza döntését, hogy a kérelmező jelölő szervezetként történő nyilvántartásba vételét követően még érdemben gyakorolhassa jogait.

¹⁰ Fővárosi lista és települési kompenzációs listák esetében az alapfeltételként meghatározott jelölések időpontjaira kell tekintettel lenni.

illetékességi területen a választási szervek előtt személyes adatainak igazolását követően további meghatalmazás nélkül járhat el.

Elektronikus benyújtás esetén figyelemmel kell lenni arra is, hogy az elektronikusan előállított **P5** jelű nyomtatványhoz csatolt elektronikus aláírás, illetve a beküldéshez használt felület (tipikusan ügyfélkapu) szoros személyi kapcsolata egyértelmű legyen.¹¹

Adott szervezet a nyilvántartásba vételről szóló határozat jogerőre emelkedését követően jogosult a választási eljárásban, *mint jelölt szervezet* részt venni, ettől kezdve jogosult ajánlóívet igényelni, és egyéb cselekményeket, jognyilatkozatokat tenni.

2.2. A JELÖLTEK, LISTÁK ÁLLÍTÁSÁNAK FELTÉTELEI

2.2.1. Egyéni jelöltállítás feltételei

Egyéni listás képviselőjelölt az, akit a település választópolgárainak **legalább 1%-a** jelöltnek ajánlott. A jelöléshez szükséges ajánlások számát a **HVI vezetője** állapítja meg a szavazást megelőző 66. napon, a szavazást megelőző 67. napi névjegyzéki adatok alapján.

A 10 000-nél több lakosú településen és a fővárosi kerületben egyéni választókerületi képviselőjelölt az lesz, akit az adott választókerület választópolgárainak **legalább 1%-a** jelöltnek ajánlott.

A jelöléshez szükséges ajánlások számát – mind az egyéni listás, mind az egyéni választókerületi jelöltek esetében - a **HVI vezetője** állapítja meg a szavazást megelőző 66. napon, a szavazást megelőző 67. napi névjegyzéki adatok alapján. Az elvárt ajánlásszámokat a HVI vezetője hirdetmény/közlemény/stb. formában hozza az érintettek tudomására. Az ajánlásszámokat a helyben szokásos módon (internetes oldal, hirdetőtábla, helyi újság) közzé is kell tenni, arról tájékoztatást a jelöltek, valamint a jelölőszervezetek közvetlenül is kérhetnek a helyi választási irodától, illetve az ismert jelölteket és jelölőszervezeteket közvetlenül is értesítheti a választási iroda.

2.2.2. (Fő)polgármester állítás feltételei

Polgármesterjelölt az, akit

- a 10 000 vagy annál kevesebb lakosú település választópolgárainak legalább 3%-a,
- a 10 000 lakost meghaladó, de 100 000 vagy annál kevesebb lakosú település esetén legalább 300 választópolgár,
- a 100 000-nél több lakosú település esetén legalább 500 választópolgár

jelöltnek ajánlott.

Főpolgármester-jelölt az, akit legalább 5000 fővárosi választópolgár ajánlott jelöltnek.

A 10 000 vagy annál kevesebb lakosú településen a jelöléshez szükséges ajánlások számát a **HVI vezetője** állapítja meg a szavazást megelőző 66. napon, a szavazást megelőző 67. napi névjegyzéki adatok alapján. Az elvárt ajánlásszámokat a HVI vezetője hirdetmény/közlemény/stb. formában hozza az érintettek tudomására. Az ajánlásszámokat a helyben szokásos módon (internetes oldal, hirdetőtábla, helyi újság) közzé is kell tenni, arról tájékoztatást a jelöltek, valamint a jelölőszervezetek közvetlenül is kérhetnek a helyi választási irodától, illetve az ismert jelölteket és jelölőszervezeteket közvetlenül is értesítheti a választási iroda.

A 10 000 lakost meghaladó településen a polgármester-jelölés, illetve a főpolgármester-jelölés kapcsán az ajánlásszám megállapítására nincs szükség, mivel a Ve. tételesen rögzíti a minimálisan szükséges ajánlásszámot.

¹¹ Tehát az aláíró személy a saját (és ne például valamely rokona) ügyfélkapuján keresztül küldje meg a nyomtatványt.

2.2.3. Listaállítás feltételei

Kompenzációs listát az a jelölő szervezet állíthat, amely a település egyéni választókerületeinek **legalább kétharmadában** jelöltet állított.

Azok a jelölő szervezetek, amelyek az egyéni választókerületek legalább kétharmadában közös egyéni jelöltet állítottak, közös kompenzációs listát állíthatnak. Közös jelölt csak közös lista állítását alapozhatja meg, önálló lista állítása során közös jelölt nem vehető figyelembe.

A nemzetiségi jelölő szervezetek is – a többi jelölő szervezettel megegyező feltételekkel – állíthatnak kompenzációs listát, mely listára elsődlegesen a többi kompenzációs listára vonatkozó szabályok az érvényesek.

Ha a településen nemzetiségi jelölő szervezet nemzetiségi egyéni jelöltet állít – és a fentiek szerint „normál” kompenzációs listát nem állít –, akkor a HVB – hivatalból, nemzetiségenként külön-külön – nemzetiségi kompenzációs listára veszi ezeket a jelölteket.

Fővárosi listát az a jelölő szervezet állíthat, amely vagy főpolgármester-jelöltet, vagy a fővárosi kerületekben legalább három polgármester-jelöltet állított. Azok a jelölő szervezetek, amelyek közös főpolgármester-jelöltet, vagy legalább három fővárosikerületben közös polgármesterjelöltet állítottak közös fővárosi listát állíthatnak.

A vármegyei választókerületben listát az a jelölő szervezet állíthat, amely a választókerület választópolgárai 0,5%-ának ajánlását összegyűjtötte. Azok a jelölő szervezetek, amelyek a vármegyei választókerületben lévő települések választópolgárai 1%-ának, de legalább 2 000 választópolgár közös ajánlását összegyűjtötték, közös vármegyei listát állíthatnak. A jelöléshez szükséges ajánlások számát a **TVI vezetője** állapítja meg a szavazást megelőző 66. napon, a szavazást megelőző 67. napi névjegyzéki adatok alapján. Az elvárt ajánlásszámokat a TVI vezetője hirdetmény/közlemény/stb. formában hozza az érintettek tudomására. Az ajánlásszámokat a helyben szokásos módon (internetes oldal, hirdetőtábla, helyi újság) közzé is kell tenni, arról tájékoztatást a jelöltek, valamint a jelölőszervezetek közvetlenül is kérhetnek a területi választási irodától, illetve az ismert jelölteket és jelölőszervezeteket közvetlenül is értesítheti a választási iroda.

2.3. AJÁNLÁS

Jelöltet, illetve listákat (kivéve a kompenzációs listát és a fővárosi listát) ajánlani ajánlóíven lehet.

A választáson a (fő)polgármester-, az egyéni listás és az egyéni választókerületi jelöltek, valamint vármegyei lista állításához az előző, 2.2. fejezetben ismertetett számú ajánlás szükséges.

2.3.1. Az ajánlóív igénylése

2.3.1.1. Az igénylés fogadása

Az ajánlóívet

- a független jelöltként indulni szándékozó választópolgár (a választás kitűzésétől), illetve
- a jelölő szervezet (miután nyilvántartásba vétele jogerőssé vált)

az **A3-A7** jelű formanyomtatványon igényelheti a választási irodáktól.

AJÁNLÓÍV IGÉNYLÉSE		
Milyen választásra?	Melyik nyomtatványon?	Hol?
<i>Polgármester-jelölt</i>	A4	HVI
<i>Egyéni listás jelölt</i>		
<i>Egyéni választókerületi jelölt</i>		
<i>Települési nemzetiségi jelölt</i>	A6	FVI
<i>Főpolgármester-jelölt</i>	A4	
<i>Területi (fővárosi) nemzetiségi lista</i>	A7	TVI
<i>Vármegyei lista</i>	A5	
<i>Területi (vármegyei) nemzetiségi lista</i>	A7	NVI
<i>EP lista</i>	A3	
<i>Országos nemzetiségi lista</i>	A7	

A független jelölt az A3-A7-es formanyomtatványokat a választás kitűzését követően már benyújthatja, míg valamely jelölt szervezet jelöltjeként induló választópolgárnak meg kell várnia, amíg a jelölt szervezetének – közös jelölt esetében minden szervezetének – nyilvántartásba vétele jogerőre emelkedik.

Amennyiben a jelölt szervezet által állított jelölt ajánlásához kéri ki az íveket, akkor a formanyomtatványt a jelölt szervezetnek és a jelöltnek is alá kell írni.¹²

Az A4/A6 formanyomtatványokat az alábbi módon, az indulás helye szerinti helyi választási irodához kell benyújtani:

- a) a jelölt szervezet képviselője által személyesen vagy
- b) kézbesítési meghatalmazott útján, ha a nyomtatványt a jelölt szervezet képviselője korábban aláírásával ellátta vagy
- c) postai szolgáltató útján.

Az A5/A7 formanyomtatványokat az alábbi módon lehet benyújtani:

- a) elektronikusan:
 - az elektronikus ügyintézés szabályai szerint hivatali kapun, vagy cégkapun keresztül,
 - e-mailen minősített vagy fokozott biztonságú elektronikus aláírással ellátva vagy azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítési szolgáltatással (AVDH) hitelesítve, vagy
- b) a jelölt szervezet törvényes képviselője által személyesen, vagy
- c) kézbesítési meghatalmazott útján, ha a nyomtatványt a jelölt szervezet törvényes képviselője korábban kézjeggyével ellátta, vagy
- d) postai szolgáltató útján.

Nem felel meg az elektronikus benyújtási módnak az, ha a törvényes képviselő a nyomtatványt kézjeggyével ellátja, majd szkennelés követően e-mailben küldi meg a bejelentést a választási iroda részére.

Az átvételre

- a jelölt szervezet képviselője,
- a jelöltként indulni szándékozó választópolgár,
- a formanyomtatványon kifejezetten az ajánlóívek átvételére meghatalmazott személy, utóbbi hiányában
- a szervezet képviselőjétől vagy a független jelöltként indulni szándékozótól származó, az ívek átvételére jogosító, meghatalmazással rendelkező személy (a továbbiakban együtt: igénylő)

jogosult.

¹² Ha a jelölt képviseleti joggal rendelkezik – akár ő a bírósági nyilvántartás szerinti képviselő, akár meghatalmazása van – a jelölt szervezet tekintetében, akkor mindkét minőségben eljárhat.

A nemzetiségi jelölő szervezet által állított, nemzetiségi névjegyzékben szereplő jelölt vállalhatja a nemzetiség képviselését, és az önkormányzati választáson is indulhat nemzetiségi jelöltként, ebben az esetben az ajánlóívet ilyen minőségben kérheti a választási irodától.

2.3.1.2. Az elfogadható jelölések

Az önkormányzati választáson, az egy választópolgár által elfogadható jelölések számát és fajtáját az Övjt. 8. §-a tartalmazza.

Ha olyan jelölt számára igénylik az ajánlóívet, aki azt megelőzően már azzal összeférhetetlen jelölést elfogadott, a választási iroda az ajánlóív kiadását határozattal megtagadja.

Egy jelölő szervezet egy egyéni választókerületben csak egy jelöltet állíthat. Ugyanakkor az egyéni listás választáson és a polgármester-választáson egy jelölő szervezet több jelöltet is állíthat.

Egy személy a különböző jelölési fajtákban különböző szervezetek jelöltje is lehet. Például a településen az egyik jelölt a helyi szervezet képviselőjében indul polgármesternek, míg a vármegyei listák közül az egyik párt listájára kerül föl.

Jelölés		A jelölt által elfogadható más jelölés:						
		polgármester	egyéni listás	egyéni választókerületi	kompenzációs listás	vármegyei listás	fővárosi listás	főpolgármester
polgármester	10 000, vagy az alatti településen		ugyanazon településen	-	-	ugyanazon vármegyében	-	-
	10 000 feletti településen		-	ugyanazon településen	ugyanazon településen	ugyanazon vármegyében	-	-
	megyei jogú városban		-	ugyanazon településen	ugyanazon településen	-	-	-
	fővárosi kerületben		-	ugyanazon kerületben	ugyanazon kerületben	-	igen	-
egyéni listás		ugyanazon településen		-	-	ugyanazon vármegyében	-	-
egyéni választókerületi	10 000 feletti településen	ugyanazon településen	-		ugyanazon településen	ugyanazon vármegyében	-	-
	megyei jogú városban	ugyanazon településen	-		ugyanazon településen	-	-	-
	fővárosi kerületben	ugyanazon kerületben	-		ugyanazon kerületben	-	igen	-
kompenzációs listás	10 000 feletti településen	ugyanazon településen	-	ugyanazon településen		ugyanazon vármegyében	-	-
	megyei jogú városban	ugyanazon településen	-	ugyanazon településen		-	-	-
	fővárosi kerületben	ugyanazon kerületben	-	ugyanazon kerületben		-	igen	-
vármegyei listás		a vármegyében, megyei jogú város kivételével	a vármegyében	a vármegyében, megyei jogú város kivételével	a vármegyében, megyei jogú város kivételével		-	-
fővárosi listás		fővárosi kerületben	-	fővárosi kerületben	fővárosi kerületben			igen
főpolgármester		-	-	-	-	-	igen	

2.3.1.3. A jelölt névhasználata

Az egyéni jelöltként indulni szándékozó személy az A4 és A6 nyomtatványon, a listás jelölt az SZ2-SZ5 nyomtatványokon nyilatkozhat arról, hogy nevét milyen formában (dr. megjelölés, két utónév) kívánja szerepeltetni az ajánlóíven, a szavazólapon és a választas.hu honlapon.

Fontos! Ugyanaz a személy a különböző választástípusokban nevét csak azonos módon használhatja.

Amennyiben részére valamely igénylése alapján az ajánlóíveket kiadták, akkor neve az azon szereplő formában szerepel az összes többi ajánlóíven.

Ha a jelölt neve az ajánlóiív átvételét követően megváltozik (házasságkötés vagy más ok miatti névváltozás), a változást figyelmen kívül kell hagyni, és az elsőként átvett ajánlóiíven szereplő nevét kell feltüntetni az összes többi ajánlóiíven, a szavazólapon, a jegyzőkönyveken, valamint a választas.hu oldalon, minden más választástípusban is. A jelöltbejelentő és egyéb nyomtatványokon, egyéb hivatalos nyilatkozataiban azonban természetesen a hivatalos nevét kell használnia.

2.3.2. Az ajánlóiív kiadása

Az ajánlóiív egyedi azonosítóval, sorszámmal (és az azt tartalmazó vonalkóddal) kerül előállításra.

Az ajánlóiíven szerepel a választás típusa, a jelöltként indulni szándékozó választópolgár neve, a jelölő szervezet neve vagy a független jelölés ténye, a választókerület megjelölése. Közös jelölt esetén az ajánlóiíven a közös jelöltet állító valamennyi jelölő szervezet neve feltüntetésre kerül.

Listák esetében a választás típusa, a jelölő szervezet neve és a választókerület megjelölése szerepel. Közös jelölt esetén az ajánlóiíven a közös jelöltet állító valamennyi jelölő szervezet neve feltüntetésre kerül.

A HVI/TVI/NVI az igénylését követően haladéktalanul, de legkorábban a szavazást megelőző 50. napon (várhatóan 2024. április 20-án), szombaton – az ajánlóiív átvételre történő megérkezés sorrendjében – átadás-átvételi bizonylattal átadja az igénylő részére az általa igényelt mennyiségű ajánlóiívet.

A szavazást megelőző 50. napon (várhatóan 2024. április 20-án), szombaton 8 és 16 óra között az ajánlóiív iránti igények fogadása és az ajánlóiívek kiadása céljából minden választási iroda (HVI, TVI/FVI és NVI) ügyeletet tart. Ezt követően az ajánlóiívek kiadásával és átvételével kapcsolatos feladatokat a következő munkanapon hivatali időben lehet intézni (de április 21-én vasárnap nem).¹³

Hivatalos ajánlóiívnek csak a választási iroda által – a jogszabályok által előírt eljárási rendben – biztosított ajánlóiív minősül.

Az ajánlóiívről nem lehet – még kitöltetlen állapotban sem – másolatot készíteni.

2.3.3. Az ajánlás

Az a választópolgár ajánlhat jelöltet, aki a választáson a választókerületben választójoggal rendelkezik. A választójog az ajánlóiívek kiadása és a jelölt bejelentése (az ajánlóiívek leadása) közötti bármely napon fennállhat.

Az **ajánlóiívre rá kell vezetni** az ajánlást adó választópolgár

- **nevét,**
- **személyi azonosítóját,**
- **magyarországi lakcímét (csak település, közterület, házsám).**

Az ajánlás érvényességének és hitelességének elengedhetetlen feltétele a saját kezű aláírás. A választópolgár aláírásán kívül a többi adata az ajánló választópolgár jelenlétében más személy – elsősorban az aláírást gyűjtő személy – által is rávezethető az ajánlóiívre.

¹³ Az ajánlási időszak mintegy kéthetes időszakot ölel fel, a leadási határidők pedig minden esetben hétköznapra esnek, így nincs indoka annak, hogy a hétvégi napokon – kivéve az ajánlási időszak első napját, tehát április 20-át – ügyeletet tartsanak a választási irodák. Előzőekre tekintettel a választási irodáknak, április 21-én, 27-28-án és május 4-5-én nem kell ügyeletet tartaniuk.

A nevének saját kezű aláírására képtelen (pl. testi fogyatékos, vak, illetve gyengénlátó, írástudatlan) választópolgár az ajánlóívet a választási iroda vezetője, tagja, vagy bíróság, közjegyző előtt láthatja el kézjeggyével. A választópolgár kézjeggyét a választási iroda hivatalos személyként eljáró vezetője vagy tagja, a bíróság, illetőleg a közjegyző hitelesíti.¹⁴

Az ajánlóíven az ajánlást gyűjtő személy feltünteteti nevét, személyi azonosítóját vagy a személyazonosságát igazoló hatósági igazolványának számát és aláírását.

A választópolgár az alábbi jelöltekre/listákra adhat le ajánlásokat:

- a lakóhelye szerinti egyéni listás vagy egyéni választókerületi jelöltre,
- a lakóhelye szerinti településen (kerületben) polgármester-jelöltre,
- amennyiben lakóhelye a fővárosban van, akkor a főpolgármester-jelöltre,
- a lakóhelye szerinti vármegyében – a megyei jogú város kivételével – a vármegyei listára.^{15,16}

Az átjelentkezett választópolgár a tartózkodási helye szerinti jelöltet ajánlhat.

A választópolgár jelölési fajtánként több jelöltet is ajánlhat. Egy választópolgár egy jelöltet csak egy ajánlással támogathat, a további ajánlásai érvénytelenek.

Az ajánlás nem vonható vissza.

Ajánlást a polgárok zaklatása nélkül a jelölő szervezet képviselője vagy a jelöltként indulni szándékozó választópolgár, illetve annak képviselője – az alábbi kivételeken túl – bárhol gyűjthet.

Nem gyűjthető ajánlás:

- az ajánlást gyűjtő és az ajánló munkahelyén munkaidejében vagy munkaviszonyból, illetve munkavégzésre irányuló más jogviszonyból fakadó munkavégzési kötelezettsége teljesítése közben, (kizárólag az ajánlást gyűjtő, illetve az ajánló választópolgár munkahelyén való aláírásgyűjtésre vonatkozó tilalmat tartalmaz, így az vonatkozik a jelölő szervezetek által fenntartott vagy működtetett munkahelyekre is, amennyiben az ajánló vagy az ajánlást gyűjtő ott dolgozik, nem zárja ki azonban azt, hogy a jelölő szervezet székházában az ajánlásgyűjtést megszervezze)
- a Magyar Honvédségnél és a központi államigazgatási szerveknél szolgálati viszonyban levő személytől a szolgálati helyén vagy szolgálati feladatának teljesítése közben,
- tömegközlekedési eszközön,
- állami, helyi és nemzetiségi önkormányzati szervek hivatali helyiségében,
- felsőoktatási és köznevelési intézményben,
- egészségügyi szolgáltató helyiségében, valamint
- a tulajdonos előzetes, írásbeli hozzájárulásának hiányában közforgalom számára nyitva álló magánterületen.

Az ajánlásért az ajánlást adó választópolgár részére előnyt adni vagy ígérni tilos. Az ajánlást adó választópolgár az ajánlásért nem kérhet előnyt, illetve nem fogadhat el előnyt vagy annak ígérését. Érvénytelen az az ajánlás, amelyet az ajánlási szabályok megsértésével gyűjtöttek.

2.3.4. A képviselő-, illetve (fő)polgármester jelölt és a vármegyei lista bejelentése

Az egyéni listás és az egyéni választókerületi jelöltet, valamint a (fő)polgármester-jelöltet legkésőbb a szavazást megelőző 34. napon (várhatóan május 6-án) 16 óráig kell bejelenteni a HVB-nél/FVB-nél az

¹⁴ Az 1/2014. NVB iránymutatás alapján.

¹⁵ Nemzetiségi választáson a nemzetiségi választópolgár a további esetekben adhat ajánlást:

- a lakóhelyén települési nemzetiségi jelöltre,
- a lakóhely szerinti vármegyében területi nemzetiségi listára, illetve
- országos nemzetiségi listára.

¹⁶ EP választáson a választópolgár EP listára is adhat ajánlást.

ajánlóívek átadásával.¹⁷ Az ajánlóívek leadásán túl a jelölteknek nyilatkozni kell, hogy a választói akarat befolyásolására vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenység folytatása céljából külföldi támogatást vagy ebből származó vagyonelemet az adott választás vonatkozásában nem használnak fel.¹⁸

A vármegyei listát legkésőbb a szavazást megelőző 33. napon (várhatóan május 7-én) 16 óráig kell bejelenteni a TVB-nél az **L4** és **SZ4** nyomtatványokon, mellékelve hozzá az ajánlóíveket. A listán szereplő jelölteknek szintén nyilatkozni kell, hogy a választói akarat befolyásolására vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenység folytatása céljából külföldi támogatást vagy ebből származó vagyonelemet az adott választás vonatkozásában nem használnak fel.¹⁹

A bejelentés feltétele, hogy legalább annyi ajánlóívet adjon le a jelölő szervezet/jelölt, hogy az azokon szereplő ajánlások száma elvileg elérhesse a jelöléshez szükséges számot. Ezt követően bármikor benyújthatók további ajánlóívek

- akár a HVB/TVB döntésének meghozataláig, vármegyei lista esetében **L4**-es nyomtatvány nélkül,
- akár a HVB/TVB döntésének meghozatalát követően, de legkésőbb a jelölt/lista bejelentési határidő utolsó napján – ha jelölt/lista nyilvántartásba vételét a bizottság nem megfelelő számú ajánlás miatt visszautasította – vármegyei lista esetében **L4**-es nyomtatvány benyújtásával.

A pótlólag benyújtott íveken lévő érvényes ajánlásokat hozzá kell számítani a megelőzően benyújtott ajánlásokhoz.

A független jelöltként indulni szándékozó választópolgár, illetve a jelöltet állítani szándékozó jelölő szervezet a rendelkezésére bocsátott összes ajánlóívet köteles átadni a HVI/FVI-nek legkésőbb a jelölt bejelentésére nyitva álló határidő utolsó napján (várhatóan május 6.) 16 óráig. Ugyanígy az a jelölő szervezet is köteles leadni az ajánlóíveket, amely vármegyei listát kíván állítani, a határidő az ő esetükben május 7-én 16 óra.

E kötelezettség elmulasztása esetén a HVB/TVB/FVB hivatalból eljárva bírságot szab ki. A bírság összege minden be nem nyújtott ajánlóív után ezer forint.

Nem szabható ki bírság a fenti határidők elteltét követően, de legkésőbb május 7-én illetve a vármegyei listák ajánlóívei esetében május 8-án 16 óráig benyújtott, ajánlást nem tartalmazó ajánlóívek után.

2.3.5. Az ajánlások ellenőrzése

Az ajánlásokat a HVI/TVI²⁰ ellenőrzi. A **HVB/TVB tagja csak a bizottság döntése alapján** végezhet önállóan ellenőrzési feladatot, illetve tekinthet be a technikai nyilvántartásba.²¹

¹⁷ A korábbi választásokhoz képest megszűnik az ún. „E” nyomtatványok használata, mivel a jelölt és a jelöltet állító jelölő szervezet az „A” és „P” nyomtatványokon minden szükséges adatot megadott és nyilatkozatot megtett. Amennyiben az ajánlóívek leadása ellenére a jelölt nem kíván elindulni a választáson, akkor erről az ajánlóívek átadásáról szóló jegyzőkönyvben nyilatkozik.

¹⁸ A nyilatkozatot az ajánlóíveket személyesen leadó jelölt az átadás-átvételi nyomtatványon teheti meg, míg más személy a jelölttől származó, erre vonatkozó nyilatkozatot mellékeli az ajánlóívek mellé. A nyilatkozat letöltésére a valasztas.hu weboldalon van lehetőség.

¹⁹ A vármegyei lista jelöltjei az SZ4 nyomtatványon nyilatkoznak.

²⁰ Az EP listára leadott ajánlásokat az NVI ellenőrzi

²¹ Az ajánlások ellenőrzése során

1. az ajánlóív és a gyűjtő vizsgálata:

- meg kell vizsgálni, hogy az ajánlóív eredeti-e, (a másolt ajánlóíven szereplő ajánlás érvénytelen, függetlenül a másolás módjától),
- meg kell vizsgálni, hogy
 - a gyűjtőpolgárra vonatkozó adatok teljeskörűen kitöltésre kerültek-e,
 - az ajánlóívet a gyűjtő személy aláírta-e, illetve
 - a gyűjtőként feltüntetett személy és aláírása nem tér-e el egyértelműen egymástól
- el kell végezni a gyűjtő állampolgár azonosítását

2. az ajánló választópolgár vizsgálata

- meg kell vizsgálni, hogy
 - az ajánlóíven a választópolgár valamennyi szükséges adata fel van-e tüntetve,
 - létezik-e választópolgár az adott személyi azonosítóval,
 - egyeznek-e a választópolgár névjegyzékbeli adatai az ajánlóíven feltüntetett adataival,
 - a választópolgár – az ajánlóív kiadása és az ajánlóív leadása közötti időszak bármely napján – választójogosult volt-e a választókerületben,
 - a választópolgár nem ajánlott-e egy jelöltet többször,
- meg kell állapítani, hogy az érvényes ajánlások száma eléri-e a jelöltséghez szükséges számot.

Az ajánlás érvényes, ha

- az ajánló választópolgár az ajánlóív kiadása és az ajánlóív benyújtásának napja közötti bármely időpontban jogosult volt jelöltet ajánlani a választókerületben
- az ajánló választópolgár ajánlóíven feltüntetett adatai a névjegyzék adataival megegyeznek,
- az ajánlás megfelel az előzőekben felsorolt követelményeknek.

A Ve. rendelkezései szerint érvényesnek kell elfogadni azokat az ajánlásokat, amelyeket az ajánlási szabályokat betartva gyűjtöttek, a választópolgár az ajánlóíven valamennyi adatát feltüntette, és az alapján a választópolgár egyértelműen beazonosítható, de ajánlása adásakor egyes adataiban csekély mértékű eltérés tapasztalható.²²

Az ajánlások ellenőrzését a HVI/TVI a jelölt bejelentésétől számított **három napon belül** végzi el, míg a jelölt nyilvántartásba vételére a HVB-nek/TVB-nek a bejelentéstől számított négy nap áll rendelkezésére.

Az ajánlások tételes ellenőrzését nem kell tovább folytatni, ha bizonyossá válik, hogy az érvényes ajánlások száma eléri a jelöltséghez szükséges számot.

A választási iroda mellőzi az ajánlások ellenőrzését, ha a leadott ajánlóíveken szereplő ajánlások száma nem éri el a jelöltséghez szükséges számot.

Az ajánlások ellenőrzésének eredményéről a HVI/TVI tájékoztatja a HVB-t/TVB-t.

Az ellenőrzés eredményét tartalmazó kimutatást a jelöltként indulni szándékozó választópolgár és a jelöltet indítani/listát állítani kívánó jelölő szervezet képviselője akár a HVB/TVB döntését megelőzően is jogosult megtekinteni, továbbá tájékoztatást kérhet az érvénytelennek tekintett ajánlásokat érintő érvénytelenségi okokról, azokkal összefüggésben észrevételekkel élhet. Másolat az ajánlóívekről ebben az esetben sem kérhető.

Ha a HVB a megfelelő számú érvényes ajánlás hiánya miatt visszautasítja a jelölt nyilvántartásba vételét, ugyanazon jelölt ismételt bejelentése lehetséges további ajánlóívek leadásával, mely esetben az érvényes ajánlások számába a korábban leadott összes érvényes ajánlást is bele kell számolni.

2.3.6. Kompenzációs lista bejelentése

A 10 000-nél több lakosú településen a kompenzációs listát legkésőbb a szavazást megelőző 33. napon (várhatóan május 7-én) 16 óráig kell bejelenteni a HVB-nél az **L4** nyomtatvány, valamint az azon állított jelöltek által kitöltött **SZ4** nyomtatványok átadásával. A listán szereplő jelölteknek nyilatkozni kell, hogy a választói akarat befolyásolására vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenység folytatása céljából külföldi támogatást vagy ebből származó vagyonelemet az adott választás vonatkozásában nem használnak fel.²³

A kompenzációs lista állításánál a jelölő szervezet – a lista nyilvántartásba vételéig bejelentett – egyéni választókerületi jelöltjeinek számát kell figyelembe venni, kivéve azt a jelöltet, akinek nyilvántartásba vételét a HVB elutasította.

2.3.7. Fővárosi lista bejelentése

A fővárosi listát legkésőbb a szavazást megelőző 33. napon (várhatóan május 7-én) 16 óráig kell bejelenteni az FVB-nél az **L4** nyomtatvány, valamint az azon állított jelöltek által kitöltött SZ4 nyomtatványok átadásával. A listán szereplő jelölteknek nyilatkozni kell, hogy a választói akarat befolyásolására vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenység folytatása céljából külföldi támogatást vagy ebből származó vagyonelemet az adott választás vonatkozásában nem használnak fel.²⁴

²² Az alábbi eltéréseket el kell fogadni:

- ékezethiba,
- írásmódbeli eltérés,
- földrajzi név idegen nyelvű megjelölése,
- adat más nyelven történő megadása,
- több utóneve egyikének elhagyása,
- „dr.” megjelölés elhagyása vagy feltüntetése,
- az ifjabb, idősebb, özvegy vagy más előtag, illetve ezen előtagok rövidítésének feltüntetése,
- lakcímében a település nevét, a közterület elnevezését vagy jellegét a szavazóköri névjegyzékben szereplő formától eltérően adta meg, de a lakcím az ellenőrzés során egyértelműen beazonosítható, (pl. Budapest helyett Bp., Székesfehérvár helyett Szfvár. stb.)
- lakcímében az irányítószámot, a lépcsőház, emelet, ajtó megjelölését nem tüntette fel, vagy az eltér a szavazóköri névjegyzékben szereplő adattól.

²³ A lista jelöltjei az SZ4 nyomtatványon nyilatkoznak.

²⁴ A lista jelöltjei az SZ4 nyomtatványon nyilatkoznak.

A fővárosi lista állításánál a jelölő szervezet – a lista nyilvántartásba vételéig bejelentett – főpolgármester-jelöltjét illetve a kerületi polgármesterjelöltjeinek számát kell figyelembe venni, kivéve azt a jelöltet, akinek nyilvántartásba vételét az FVB illetve HVB elutasította.

2.3.8. Listákra vonatkozó közös szabályok

A listán legfeljebb háromszor annyi jelölt állítható, mint a listán megszerezhető mandátumok száma. A listán szereplő jelöltek sorrendjét a jelölő szervezet határozza meg, melyet a lista bejelentése után nem lehet módosítani. Ha valamelyik jelölt a listáról kiesett, helyére a listán soron következő jelölt lép. A bejelentett listára új jelölt nem jelenthető be.

A jelölő szervezet a listát, illetve a listán szereplő jelölt jelölését legkésőbb a szavazást megelőző 33. nap (várhatóan május 7.) 16 óráig visszavonhatja. A visszavont lista helyett a jelölő szervezet új listát nem állíthat.

A közös listával kapcsolatos jognyilatkozatot a közös listát állító jelölő szervezetek közösen teszik meg.²⁵

2.4. A JELÖLT ÉS A LISTA NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELE

A HVB/FVB/TVB/NVB minden, a törvényes feltételeknek megfelelő jelöltet, illetve listát – legkésőbb a bejelentését követő negyedik napon – nyilvántartásba vesz.

A HVB/FVB/TVB/NVB visszautasítja a jelölt, illetve a lista nyilvántartásba vételét, ha bejelentése a törvényes feltételeknek nem felel meg.

A 10 000-nél több lakosú településen a nemzetiségi jelölő szervezetek által az egyéni választókerületekben állított, nemzetiségi jelöltként nyilvántartásba vett jelölteket a HVB – nemzetiségenként külön-külön – nemzetiségi kompenzációs listára veszi fel (azon nemzetiségi jelöltek kivételével, akiket olyan nemzetiségi jelölő szervezet(ek) állított(ak), amelyek saját jogon önálló vagy közös kompenzációs listát állított(ak) a településen).

2.4.1. A jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartása

A bejelentett és a nyilvántartásba vett jelölő szervezetek, jelöltek és listák közhiteles, elektronikus nyilvántartását – a jogszabályban meghatározott adattartalommal – a választási irodák vezetik.

A nyilvántartott adatokban bekövetkező változásokat a nyilvántartásba vevő választási bizottság mellett működő választási iroda vezeti át a nyilvántartáson.

Ha a jelölő szervezet, a jelölt és a lista nyilvántartásból törlésre került a választási iroda a választási bizottságot a soron következő ülésén tájékoztatja. Ha a jelölő szervezetet törlik a civil szervezetek bírósági nyilvántartásából, az NVI törli a jelölő szervezetek nyilvántartásából.

2.4.2. A jelölt kiesése

Az egyéni jelölt kiesik, ha a szavazás napját megelőző második nap 16 óráig a jelölésről írásban lemond. A lemondást elektronikus azonosítást követően elektronikusan, személyesen vagy kézbesítési meghatalmazott által lehet benyújtani.

Az egyéni és listás jelölt is kiesik, ha

- a központi névjegyzékből törlésre kerül,
- a választhatóság jogát elveszíti,
- a választási iroda a jelöltet állító jelölő szervezetet törli a jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartásából.²⁶

²⁵ Lehetőség van arra, hogy több jelölő szervezet ugyanazt a személyt hatalmazza meg képviselőnek, így ugyanaz a személy jár el, de ekkor is ki kell derülnie a többes jogosultságnak, praktikusán minden képviselt nevében alá kell írnia az okiratokat.

²⁶ Az EP választáson kiesik továbbá a jelölt, ha

- akit az Európai Unió más tagállamában jelöltként nyilvántartásba vettek,
- aki az állampolgársága szerinti tagállamban nem rendelkezik választójoggal.

A kiesett jelölt nevét a jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartásából, valamint az egyéni szavazólapokról törölni kell.

2.4.3. A lista kiesése

A lista kiesik, ha

- a jelölő szervezet a listát visszavonja,²⁷
- a szavazás megkezdése előtt a listán szereplő valamennyi jelölt kiesik,
- a választási iroda a listát állító jelölő szervezetet, illetve közös lista esetén valamennyi jelölő szervezetet törli a jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartásából, illetve
- kompenzációs lista esetében jelölt kiesése miatt a jelöltek száma nem éri el a törvényi minimumot, magyarul kétharmad alá csökken a jelöltek száma,²⁸
- fővárosi lista esetében, ha a főpolgármester-jelölt kiesik vagy a polgármesterjelöltek száma nem éri el a törvényi minimumot.

A kiesett listát a jelölő szervezetek, jelöltek és listák nyilvántartásából, illetve a vármegyei, valamint a fővárosi listát a szavazólapokról is törölni kell.

²⁷ Legkésőbb a bejelentésre nyitva álló határidőig, várhatóan május 7. 16 óráig.

²⁸ Ez a korábbi választásokhoz képest jelentős változás, mert 2023. május 26-a előtt a listaindítás jogát nem érintette, ha a nyilvántartásba vett egyéni választókerületi vagy polgármester-jelölt visszalépett vagy egyéb okból kiesett.

3. A VÁLASZTÁSI KAMPÁNY ORSZÁGOS ÉS HELYI ESZKÖZEI

3.1. A VÁLASZTÁSI KAMPÁNYIDŐSZAK

A Ve. szerint a kampányidőszak a szavazás napját megelőző 50. naptól, a szavazás napján a szavazás befejezéséig, azaz 19 óráig tart.

3.2. A KAMPÁNYTEVÉKENYSÉG

Kampánytevékenységnek minősül:

- a kampányeszközök kampányidőszakban történő felhasználása és
- minden egyéb, kampányidőszakban folytatott tevékenység a választói akarat befolyásolása vagy ennek megkísérlése.

Az Alkotmánybíróság 2015 óta formálódó gyakorlatában erőteljesen védi a szólás- és vélemény szabadságot a választási kampány során, és a tényállítások formájában megjelenő, valamint a túlzó, felfokozott, netán képi formában kifejezett negatív véleményeket is alapjogi védelemben részesíti. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában fokozott alkotmányos védelmet élveznek az olyan értékítéletek is, amelyek a közügyekre vonatkozó vélemények ütközésében kapnak hangot.

Éppen ezért az irányadó joggyakorlat szerint a választási kampányban tipikusan a közszereplők egymás közti kontextusában kell értelmezni és megítélni a véleménynyilvánítási szabadságot, illetve annak korlátait.²⁹ Emellett szintén fokozott alkotmányos védelem illeti meg a választópolgároknak a jelöltekkel, jelölő szervezetekkel, különösen a közhatalom gyakorlóival kapcsolatos véleménynyilvánítását.

Kampánytevékenység végzése széles körben megengedett, magától értetődő, hogy ez a jog megilleti a jelölő szervezeteket és a jelölteket. Ezen túl mind a magánszemélyek, mind az egyéb szervezetek többségének biztosított, hogy kampánytevékenységet végezzenek, azonban egyes személyek, szervezetek esetében kampánytevékenység folytatása, vagy a személyes kommunikációt meghaladó véleménynyilvánítás nem megengedett.

Az állam és a helyi önkormányzat, továbbá azok szervei, mint a közhatalom megtestesítői a **választási kampányban** nem vehetnek részt, ezért a kampányidőszak alatt a jelöltek és a jelölő szervezetek esélyegyenlőségének érvényesítése érdekében az állami, illetve az önkormányzati szerveknek tartózkodniuk kell attól, hogy a jelöltek/jelölő szervezetek szabad versengésébe beavatkozzanak.³⁰

Fontos viszont kiemelni, hogy a Ve. 142. §-a szerint „nem minősül választási kampánynak a választási szervek tevékenysége, az állampolgárok - mint magánszemélyek - közötti személyes kommunikáció, függetlenül annak tartalmától és formájától, továbbá az Alkotmánybíróság, a bíróságok, a helyi önkormányzatok és más állami szervek jogszabályban meghatározott feladatuk során végzett tevékenysége.”³¹

A közhatalmat gyakorló szervek tehát választási kampánytevékenységet nem végezhetnek, azonban elkerülhetetlen, hogy kampánytevékenységnek nem minősülő olyan, jogszabályban biztosított, sőt előírt tevékenységet is kifejtsenek, mely a kampány során is fejt ki hatást.

²⁹ A véleménynyilvánítás egyes esetekben tény közlésével valósul meg, tények közlése nélkül a véleménynyilvánítás ellehetetlenülne. Ha a választási eljárás során az értékítélet a közügyek vitatásának körén belül marad, tartalmára nézve nem végezhető el bizonyíthatósági teszt, azaz nem kerülhet sor tényállítás helyes vagy helytelen voltának vizsgálatára.

A választási kampány offenzív véleményeivel/értékítéleteivel szemben a választókat kizárólag a választási ellenfelek defenzív véleményei védhetik meg. A véleménynyilvánítás szabadsága azonban nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi étellel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek kizárólag az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérlésében (vagyis az emberi méltóság korlátozhatatlan magjának megsértésében), a másik személy pusztá megalázásában, vagy bántó és sértő kifejezések használatában nyilvánulnak meg.

[lásd: 3122/2014. (IV. 24.) AB határozat, 5/2015. (II. 25.) AB határozat, 9/2015. (IV. 23.) AB határozat, 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, 3240/2019. (X. 17.) AB határozat; Kúria: Kvk.I.37.443/2014/4., Kvk.I.37.441/2014/2., Kvk.IV.37.367/2018/2., Kvk.V.37.463/2018/2., Kvk.VI.37.327/2018/2].

³⁰ Lásd: Kúria Kvk.IV.37.360/2014/2. számú végzés

³¹ Kúria Kvk.III.38.043/2019/2. számú végzés:

„[21] Ugyanakkor ezzel összefüggésben szükséges megállapítani, hogy a Ve. 142. §-ának 2018. évi CXIII. törvény 5. §-ával történt, 2018. december 28. napjától hatályos módosítását követően nem tartható fenn a továbbiakban a politikai pártok küzdelmében megkövetelt állam semlegességére vonatkozó kúriai joggyakorlat (Kvk.IV.37360/2014/2, BH 2014/12/397). Helyesen utalt ekként az NVB a már módosított szabályozás hatálya alatt az európai parlamenti választásokkal összefüggésben született Kvk.V. 37637/2019/6 számú kúriai ítéletre (lásd ezen ítélet 40. pontja), amely választáson már nem érvényesült az állami szervek semlegességének doktrínája.”

Az Alkotmánybíróság és a Kúria is számos esetben foglalkozott a kérdéssel, ezen belül a többes jogállású személyek szerepével, és álláspontjuk következetesen az, hogy a közhatalom hivatalban lévő egyes szereplői – így különösen az országgyűlési képviselők, a polgármesterek illetve az önkormányzati képviselők – tisztségük fennállásának ideje alatt egyik tevékenységükben sincsenek korlátozva, sőt a közhatalom gyakorlása során nemcsak joga az érintettnek eljárni, hanem ez úgymond munkaköri kötelessége is. Azonban fontos hangsúlyozni, hogy a két külön szerep gyakorlása során egyértelműen ki kell derülnie, hogy adott helyzetben közhatalmi feladat gyakorlásáról, esetleg a közhatalmi státusz felhasználásáról vagy kampánytevékenységről van szó.³²

A választási bizottságok tagjai esetében – mivel jogviszonyuk kétféleképpen jöhet létre, egyrészt az erre jogosított népképviselői szerv (országgyűlés, vármegyei/fővárosi közgyűlés, illetve képviselő-testület) választásával, másrészt jelölt/jelölő szervezet megbízásával – eltérő lehet a tevékenységük megítélése. Így a kúriai joggyakorlat a véleménynyilvánítás szabadsága esetében szigorúbban ítélte meg a választott tagokkal szembeni elvárásokat, esetükben tartózkodni kell a vélemény nyilvános közzétételétől, míg ez a megbízott tagok esetében megengedett, tekintettel arra – s ezt a megbízása is tanúsítja –, hogy erősen kötődik a delegáló személyéhez.³³

A Kúriának már olyan speciális esettel is kellett foglalkoznia, amikor a kampánytevékenység arra irányult, hogy a választópolgárt a szavazástól való távolmaradásra, illetve érvénytelen szavazat leadására buzdították. A bíróság megítélése szerint mivel nincs olyan jogszabályhely, mely az érvénytelen szavazat kampányüzenetét tiltaná, így az ilyenfajta kampánytevékenység nem sérti a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvét.³⁴

3.3. A KAMPÁNY ESZKÖZEI

A választási kampánytevékenység megítélése szempontjából fontos annak körülhatárolása, hogy mi minősül kampányeszköznek.

Kampányeszköznek minősül minden olyan eszköz, amely alkalmas a választói akarat befolyásolására vagy annak megkísérlésére, így különösen:

- a plakát,
- a választási gyűlés,
- a politikai reklám,
- a politikai hirdetés, valamint
- a közvetlen politikai kampány (a jelölő szervezet vagy jelölt által történő közvetlen megkeresés).

Új elemként jelenik meg a Ve.-ben, hogy egyes gyalogosforgalom számára nyitva álló közterületen folytatott kampánytevékenységek (így különösen a választópolgárokkal való kapcsolatfelvétel, a közügyekről folytatott személyes beszélgetés, a szórólaposztás, az aláírásgyűjtés) esetén a közterület-használatról szóló jogszabályokat nem kell alkalmazni. Ennek feltétele, hogy a kampánytevékenység a választópolgárokkal való személyes kommunikációra irányuljon, s az ennek során alkalmazott berendezés, kellék elhelyezésére igénybe vett közterület a négy négyzetmétert ne haladja meg. (Ve. 143/B. §).³⁵

³² Lásd: 3154/2018. (V.11.) AB határozat, 3130/2022. (IV. 1.) AB határozat, 3131/2022. (IV. 1.) AB határozat; Kúria Kvk.VI.37.699/2019/2., Kvk.II.39.258/2022/7. számú végzései; 220/2022., 228/2022., 229/2022., 230/2022. és 231/2022. NVB határozatok

³³ Lásd: Kúria Kvk.VI.39.308/2022/5. és Kvk.VI.39.309/2022/5. számú végzés.

³⁴ Lásd: Kúria Kvk.V.39.422/2022/3. számú végzés.

³⁵ A 143/B. § (1) bekezdésében nevesített kampánytevékenységeket el kell határolni a választási gyűléstől. A Kúriának a K.I.39.441/2020/4. számú, gyülekezési jogorvoslati ügyben hozott döntése szerint „a gyűlés több személy célzatos, békés, nyilvános összejövetele, amely keretében azonos helyen és időpontban a résztvevők együttes fellépésükkel nyilvánítják ki közös véleményüket az adott közéleti kérdésben.” A Kúria álláspontja szerint ettől meg kell különböztetni azokat az eseményeket, amikor az érintettek egyenként hozzák a szervezők tudomására a véleményüket, például aláírásgyűjtés során. Ugyanis – szól a Kúria érvelése – „az együttes fellépési cél, mint törvényi feltétel hiányában, az érdeklődő résztvevők esetleges csoportosulása sem valósítja meg a gyűlés fogalmi kritériumait a közéleti kérdést illető aláírásgyűjtés (...) kapcsán. Az (...) aláírásgyűjtések ezért nem minősülnek a közügyet illető közös fellépésnek, véleménynyilvánító felvonulásnak, tüntetésnek, összejövetelnek, vagyis nem valósítják meg a Gyülekezési törvény 1. §-a és 2. § (1) bekezdése szerinti »gyűlés« fogalmát” {K.I.39.441/2020/4. ítélet, Indokolás [24]}.

3.3.1. A plakát

A Ve. a kampányeszközök körében meghatározza a plakát fogalmát, valamint azt, hogy mi tekinthető plakátnak.

A választási kampány eszközei szempontjából, a Ve. rendelkezéseinek alkalmazásában plakátnak minősül:

- a választási falragasz,
- a felirat,
- a szórólap,
- a vetített kép,
- az embléma

mérettől és hordozóanyagtól függetlenül.³⁶

A Ve. 144. § (2) bekezdése alapján kampányidőszakban a jelölő szervezeteknek és a jelölteknek nem kell engedélyt kérni, illetve bejelenteni, ha választási plakátot szeretnének készíteni.

A plakáton fel kell tüntetni a szerkesztésre és a kiadásra vonatkozó legfontosabb adatokat (impresszum): a kiadó nevét, székhelyét és a kiadásért felelős személy nevét.

Plakát a törvényben meghatározott kivételeken túl (Ve. 144. §) bárhol elhelyezhető.

A kivételek a következők:

- Plakátot elhelyezni magántulajdonban lévő tárgyon kizárólag a tulajdonos vagy a bérlő **előzetes, írásbeli hozzájárulásával** lehet.³⁷
- Plakátot elhelyezni állami vagy önkormányzati tulajdonban lévő tárgyon a tulajdonos, a tulajdon tárgyán fennálló vagyongazdálkodási jogviszony esetén a vagyongazdálkodási jog gyakorlójának **előzetes, írásbeli hozzájárulásával** lehet.³⁷
- Tilos plakátot elhelyezni védett műemléki értéken, védett örökségi elemen, az építészeti örökség védett elemén, védett természeti területen és értéken.
- Állami vagy önkormányzati hatóság elhelyezésére szolgáló épületen vagy azon belül plakátot elhelyezni tilos.
- A választási kampányt szolgáló önálló hirdető-berendezés elhelyezésére, valamint az óriásplakátok vonatkozásában a közterület-használatról szóló jogszabályokat kell alkalmazni.
- A plakátot úgy kell elhelyezni, hogy az ne fedje más jelölt vagy jelölő szervezet plakátját.
- A plakátot úgy kell elhelyezni, hogy az károkozás nélkül eltávolítható legyen.

A Kúria több végzésében is kifejtett joggyakorlata szerint a választási plakát elhelyezésére kizárólag a Ve. 144.§-ának a rendelkezései az irányadók.

A korábbi szabályozással ellentétben a helyi önkormányzat nem állapíthat meg a plakátelhelyezést korlátozó vagy tiltó rendelkezéseket.

A plakát elhelyezőinek csak a Ve. rendelkezéseinek kell megfelelni, a választási szervek is csak az e rendelkezéseknek való megfelelést vizsgálhatják.^{38,39,40}

³⁶ A hordozóanyag bármilyen anyagból készülhet, és bármilyen felület alkalmas lehet rá.

³⁷ Ld. a Kúria Kvk.VII.39.322/2022/3. számú határozatát

³⁸ Lásd: Kvk.I.37.476/2014/3., Kvk.III.37.355/2014/3., Kvk.I.37.491/2014/3., Kvk.II.37.307/2014/3., Kvk.III.37.399/2014/3., Kvk.IV.37.555/2019/2. Kvk.III.37.655/2019/4. számú végzések

³⁹ A Kúria döntéseinek esszenciája: a közúti közlekedési szabályok, továbbá a reklámtáblák elhelyezésére vonatkozó rendeleti szabályok nem alkalmazhatók, mivel a Ve. 144.§-a egy zárt szabályrendszert alkot.

⁴⁰ Lásd még: 3312/2019. (XI. 21.) AB határozat.

A Ve.: a választási kampányt szolgáló önálló hirdető-berendezések és óriásplakátok elhelyezésére irányuló kérelem elbírálására vonatkozóan nem tartalmaz rendelkezést, azonban a Ve. alapveti rendelkezéseivel összhangban elvárható, hogy arról a kérelem elbírálására jogosult rövid határidővel, illetve a különböző személyek által benyújtott kérelmekről azonos feltételek figyelembevételével és alkalmazásával döntsön.⁴¹

Köteles eltávolítani a plakátot a szavazást követő 30 napon belül az, aki elhelyezte, vagy akinek érdekében elhelyezték. A 30 napos határidő a Ve. 10. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésből követően jogvesztő. Abban az esetben, ha az eltávolítás kötelezettségének nem tesz eleget az, aki vagy akinek érdekében elhelyezték a plakátot, a tulajdonos, a bérlő, a vagyongekezelő végzi el a plakát eltávolítását, ennek költségét azonban a plakát eltávolítására kötelezett viselni köteles. Az eltávolítására vonatkozó kötelezettség megszegése miatt előterjesztett kérelem elbírálására a választási bizottságnak nincs hatásköre és bírság kiszabására sem jogosult (13/2014. NVB iránymutatás).

3.3.2. A választási gyűlés

Az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdése rögzíti, hogy mindenkinek joga van a békés gyülekezéshez.

A gyülekezési jogra vonatkozó törvényi szabályokat a gyülekezési jogról szóló 2018. évi LV. törvény tartalmazza. A törvény hatálya – ellentétben a korábbi szabályozással – kiterjed a választási gyűlésekre is.

A Ve. mindössze néhány kiegészítő szabályt tartalmaz.

A Ve. 145. § (1) bekezdése szerint választási gyűlést kampányidőszakban, a szavazás napját megelőző 50. naptól, várhatóan április 20-tól lehet tartani, de a szavazás napjára választási gyűlés nem szervezhető, illetve a szavazás napján választási gyűlés nem tartható.⁴²

A választási gyűlés megtartható magánterületen (tulajdonosi engedéllyel) és közterületen egyaránt.

A közterületen tartandó választási gyűlést a szervezőnek a rendőrségen be kell jelentenie.

A választási gyűlések nyilvánosak. A választási gyűlésen a rend fenntartásáról a gyűlés szervezőjének kell gondoskodnia.⁴³

Állami vagy önkormányzati hatóság elhelyezésére szolgáló épületben választási kampánytevékenységet folytatni, választási gyűlést tartani tilos, kivéve az ötszáznál kevesebb lakosú településen, feltéve, hogy más közösségi célú épület nem áll rendelkezésre.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény, illetve a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény szankcionálja a választási gyűlésen való részvétel jogtalan akadályozását.

3.3.3. Politikai reklám

3.3.3.1. A politikai reklám fogalma

A politikai reklám fogalmának meghatározásakor a Ve. – a megfelelő eltérések meghatározása mellett – a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) szabályozását veszi alapul.

A politikai reklám az Mttv. 203. § 55. pontjában meghatározott politikai reklám, azzal az eltéréssel, hogy a párt, politikai mozgalom és kormány alatt jelölő szervezetet és független jelöltet kell érteni.

Az Mttv. 203. § 55. pontja szerint politikai reklám: valamely párt, politikai mozgalom vagy a kormány népszerűsítését szolgáló vagy támogatására ösztönző, illetve azok nevét, célját, tevékenységét, jelszavát, emblémáját népszerűsítő, a reklámhoz hasonló módon megjelenő, illetve közzétett műsorszám.

⁴¹ Lásd: 27/2019. (X. 22.) AB határozat és 30/2019. (XI. 4.) AB határozat

⁴² Lásd: Kúria Kvk.III.37.931/2016/2. számú végzés.

⁴³ Lásd: NVB 221/2022 számú határozata

3.3.3.2. *A politikai reklám közzététele - általános szabályok*

A politikai reklám közzététele a Ve. általános jelleggel az Mttv. rendelkezéseit rendeli alkalmazni, emellett további általános jellegű szabályokat is meghatároz az alábbiak szerint:

- A médiaszolgáltató egyenlő feltételek mellett teheti közzé a jelöltet, illetve listát állító jelölő szervezetek és a független jelöltek politikai reklámjait. Közös jelölt, illetve közös lista esetén a jelölő szervezetek együttesen jogosultak a politikai reklám megrendelésére.
- A politikai reklámhoz véleményt, értékelő magyarázatot fűzni tilos.
- A politikai reklám közzétételeért a médiaszolgáltató ellenszolgáltatást nem kérhet, és nem fogadhat el.
- Az audiovizuális médiaszolgáltatásban közzétételre szánt politikai reklám megrendelője köteles a reklám feliratozásáról vagy jelnyelvi tolmácsolással való ellátásáról gondoskodni.
- A szavazás napján politikai reklámot nem lehet közzétenni.

3.3.3.3. *Az országos műsorszolgáltatók által közzétett politikai reklám*

Az országos műsorszolgáltatók esetében a Ve. külön szabályozza a közszolgálati, illetve az egyéb műsorszolgáltatókat.

A **közszolgálati műsorszolgáltatók** naponta három alkalommal, a 6–8, 12–14 és 18–20 óra között kezdődő időszakokban, megszakítás nélkül kötelesek biztosítani a politikai reklámok közzétételét, melyeknek sorrendjét naponta változtatni kell. A jelölő szervezet megjelölheti, hogy mely napon és mely időszakban kéri a politikai reklám közzétételét. A politikai reklám hossza legfeljebb 30 másodperc lehet, és azt legalább három nappal a közlés előtt át kell adni.

Az önkormányzati választáson annak a nyolc jelölő szervezetnek a politikai reklámjait kell közzétenni, amelyek országos összesítésben a legtöbb képviselő- és polgármesterjelöltet állították. A közzététel időtartama 300 perc, melyet a jelölés arányában kell felosztani a szervezetek között. Az időtartam felosztásáról az NVB határozatban dönt valamennyi jelölt- és listaállítási jogerőre emelkedését követően.

A nemzeti önkormányzati választáson a szavazás napját megelőző napon a közszolgálati műsorszolgáltatók az országos listát állító jelölő szervezetek politikai reklámjait egy-egy alkalommal kötelesek közzétenni.

A közszolgálati műsorszolgáltatók további politikai reklámot nem tehetnek közzé.⁴⁴

Az **egyéb műsorszolgáltatók** legkésőbb a választást megelőző 50. napon közlik az NVB-vel, ha biztosítani kívánják politikai reklám közzétételének lehetőségét. Az NVB a választások hivatalos honlapján a nyilatkozatot tett médiaszolgáltatót és a médiaszolgáltatások megnevezését, illetve a közzétételre biztosított időtartamot közzéteszi.

A politikai reklám közzététele a 147/A–147/E. § rendelkezéseit – a 147/A. § (3) bekezdése kivételével – kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy az országgyűlési képviselők általános választásán, az Európai Parlament tagjainak választásán és a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán a politikai reklámok közzététele szánt időtartamot a médiaszolgáltató határozza meg, de az nem lehet kevesebb, mint a közszolgálati médiaszolgáltatóra eső időtartam fele. Ha az időtartam eltér a közszolgálati médiaszolgáltatóra eső időtartamtól, az NVB az egyes jelölő szervezetek rendelkezésére álló időtartamot arányosan csökkentett, illetve megnövelt mértékben állapítja meg.

3.3.3.4. *Helyi, körzeti műsorszolgáltatók által közzétett politikai reklám*

A helyi, körzeti műsorszolgáltatók a 3.3.3.2. pontban felsorolt általános szabályok szerint tehetnek közzé politikai reklámot. E műsorszolgáltatókat a politikai reklám közzététele vonatkozó előzetes bejelentési kötelezettség nem terheli, és a Ve. 147. §-ában foglalt rendelkezések betartása mellett időtartambeli és időszaki korlátozás nélkül tehetnek közzé politikai reklámot.

⁴⁴ Politikai reklám közzététele az EP választáson is kötelesek a közszolgálati műsorszolgáltatók, azzal, hogy a közzététel időtartama 300 perc, melyet egyenlő arányban kell felosztani a listát állító szervezetek között.

3.3.4. Politikai hirdetés

Politikai hirdetés az ellenérték fejében, valamely jelölő szervezet vagy független jelölt népszerűsítését szolgáló vagy támogatására ösztönző, illetve azok nevét, célját, tevékenységét, jelszavát, emblémáját népszerűsítő, sajtótermékben közzétett médiatartalom vagy filmszínházban közzétett audiovizuális tartalom.

A sajtótermékek hirdetési szolgáltatásainak árjegyzéke az Állami Számvevőszéken keresztül nyilvánosságra kerül.

A sajtótermék fogalmát az Mttv. 203. § 60. pontja határozza meg. Eszerint sajtótermék: a napilap és más időszaki lap egyes számai, valamint az internetes újság vagy hírportál, amelyet gazdasági szolgáltatásként nyújtanak, amelynek tartalmáért valamely természetes vagy jogi személy szerkesztői felelősséget visel, és amelynek elsődleges célja szövegből, illetve képekből álló tartalmaknak a nyilvánossághoz való eljuttatása tájékoztatás, szórakoztatás vagy oktatás céljából, nyomtatott formátumban vagy valamely elektronikus hírközlő hálózaton keresztül. A szerkesztői felelősség a médiatartalom kiválasztása és összeállítása során megvalósuló tényleges ellenőrzésért való felelősséget jelenti, és nem eredményez szükségszerűen jogi felelősséget a sajtótermék tekintetében.

A sajtótermékek nyilvántartása elérhető a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság honlapján, az alábbi linken: https://sajtopub.nmhh.hu/sajto_kozzetel/app/index.jsp

Az Mttv. 203. § 60. pontjában meghatározott sajtótermékekben politikai hirdetés a választási kampányidőszakban az alábbiak szerint tehető közzé:

- A sajtótermékben közzétett fizetett politikai hirdetésnek azonnal felismerhetőnek és más médiatartalmaktól megkülönböztethetőnek kell lenni.
- A politikai hirdetésből egyértelműen ki kell derülnie, hogy ki volt a megrendelője, illetve, hogy a kampányban kinek a támogatására ösztönöz. Politikai hirdetés megrendelőjének nevét és lakcímét/székhelyét fel kell tüntetni a hirdetéshez kapcsolódóan.
- Amennyiben sajtótermék politikai hirdetést kíván közzéadni, a választás kitűzését követő 5 munkanapon belül az Állami Számvevőszékhez eljuttatja hirdetési szolgáltatásainak árjegyzékét, amelyet az nyilvántartásba vesz, és honlapján közzétesz, a sajtótermék ugyanezt az árjegyzékét a honlapján közzéteszi.
- Politikai hirdetést kizárólag olyan sajtótermék közölhet, amelynek hirdetési árjegyzékét az Állami Számvevőszék nyilvántartásba vette.
- Politikai hirdetés csak a nyilvántartásba vett árjegyzék által meghatározott ellenérték fejében közölhető.
- Magyarországon letelepedett kiadók sajtótermékei közül csak az közölhet politikai hirdetést, amely az Mttv. szerinti hatósági nyilvántartásban szerepel.
- Az Állami Számvevőszéknél bejelentkezett sajtótermék a politikai hirdetés közzétételét nem tagadhatja meg, így nem hivatkozhat sem arra, hogy nem ért egyet a hirdetésben foglaltakkal, vagy azt jogsértőnek tartja, s arra sem, hogy terjedelmi okok miatt nem tudja a politikai hirdetést közzétenni.⁴⁵
- A közös eljárásra tekintettel a sajtótermék azon szempontból vizsgálhatja a hirdetést, hogy annak tárgya összhangban van-e a bejelentéssel, tehát a hirdetés azzal a választással kapcsolatban fejt-e ki kampánytevékenységet, melyre a sajtótermék a megjelenés lehetőségét biztosítja.⁴⁶

⁴⁵ A politikai reklám és a politikai hirdetés közzétételére vonatkozó szabályokkal kapcsolatos jogértelmezést a 2/2014. NVB iránymutatás tartalmazza, az irányadó joggyakorlatra vonatkozó releváns kúriai döntések az alábbiak: Kvk.IV.37.359/2014/2, Kvk.I.37.957/2016/2., Kvk.VI.37.950/2016/2., a Kvk.VI.37.885/2016/3., Kvk.IV.37.658/2019/5.; Kvk.III.37.608/2019/4.; Kvk.I.37.573/2019/2. számú végzések.

⁴⁶ Lásd: Kúria Kvk.V.39.374/2022/3. számú végzése

3.3.5. A média és a sajtó műsorszámainak szerkesztésével kapcsolatos előírások

A sajtótermékekben megjelenő politikai hirdetéssel és a médiaszolgáltató felületen közlésre kerülő politikai reklámmal kapcsolatos szabályokat fentebb ismertettük. Ezekben az esetekben a közlés szabályait a Ve. részletesen tartalmazza. Ezzel ellentétben a szolgáltatók által a szerkesztői szabadság körébe tartozó tartalomra vonatkozóan a Ve. nem tartalmaz konkrét rendelkezést, viszont a Ve. alapvető rendelkezései, különösen a jelöltek és jelölőszervezetek közötti esélyegyenlőség biztosítása a sajtó egyes szereplőivel, illetve a médiával szemben is követelményként jelenik meg.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a sajtószabadság korlátozásának alkotmányossági mércéi eltérnek az egyes tömegkommunikációs eszközök tekintetében. A médiaszolgáltatók (televíziók, rádiók) esetében az Alkotmánybíróság a szerkesztői szabadság széles körű korlátozását is elfogadhatónak tartja. Az Alkotmánybíróság a kiegyensúlyozott, elfogulatlan, tárgyilagos tájékoztatás követelményét elfogadta a médiaszolgáltatók szerkesztői szabadságának korlátjaként.

Az írott sajtó esetében az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a sajtótermékek többsége nem szankcionálható az általa nyújtott tájékoztatás jellege, minősége miatt. Viszont van egy jelentős kör, mégpedig a közhatalmi szerv által fenntartott, közpénzből működtetett sajtótermékek, melyek esetében előírhatók bizonyos követelmények. Tipikusan ebbe a körbe tartoznak az önkormányzati lapok, melyek szerkesztésére az általánosnál szigorúbb – a médiával részben azonos – szerkesztési követelmények vonatkoznak.

Hogyan kell eleget tenni a fentebb leírt elvi követelményeknek? Alapvetően az esélyegyenlőséget, kiegyensúlyozottságot a választási kampány hosszabb időszakában kell biztosítani a sajtónak és a média szereplőinek, így önmagában egy-egy sajtóterméken, vagy műsorszámon belüli túlzott megjelenés, vagy adott szervezet, jelölt mellőzése önmagában nem tekinthető jogsértőnek. Ebbe a körbe tartoznak kiemelten az időszakonként (pl. hetente) megjelenő sajtótermékek, vagy a médiaszolgáltatások körében a hírműsorok, magazinműsorok, amelyek akár napi rendszerességgel kerülnek sugárzásra.⁴⁷

Azonban vannak olyan esetek, amikor a műsorszám jellegéből (pl. polgármester-jelölti vita), vagy a választási eljárás egy rövid időszakában jellemző tevékenységről szóló híradás aktualitásából (pl. ajánlások gyűjtése) az következik, hogy rövid időszakon, sőt akár egy alkalmon belül is biztosítani kell a kiegyensúlyozott tájékoztatást.⁴⁸

Az utóbbi években (évtizedben) megnőtt a közösségi média szerepe a kampányokban. Nevével ellentétben a közösségi média nem médiaszolgáltatóként funkcionál, nem az általa szerkesztett tartalmakat terjeszti a kampány időszakában – mint ahogy máskor sem –, hanem a felhasználók számára közlési felületet (kvázi, mint egy plakáthely, vagy politikai hirdetés) biztosít üzeneteik, véleményük továbbításához. Ennek megfelelően felelősség sem terheli a közösségi média üzemeltetőjét a felületen megjelenő tartalomért, azok a véleménynyilvánítás szabadsága körében értékelhetők, az azzal kapcsolatos esetleges jogsértésért a tartalom létrehozója/publikálója/terjesztője viseli a felelősséget. A közösségi média felülete kvázi az „elkövetés helyszíne”, míg a poszt maga a vélt jogsértés bizonyítékaként jöhet számításba.⁴⁹

A teljes képhez tartozik, hogy a közösségi média szereplői a felület használatára vonatkozó magánjogi szerződés alapján szűk körben fenntartják a szerkesztés lehetőségét, általában a kihelyezett tartalmak törlése által, azonban pont a magánjogi szerződés megléte (a felhasználó a felület igénybevételel elfogadja a feltételeket) az, ami tevékenységük jogellenességét kizárja.⁵⁰

3.3.6. Közvetlen politikai kampány

A közvetlen politikai kampány a jelölt/jelölő szervezet által a választási kampányanyagok a választópolgár részére közvetlen megkeresés módszerével (pl. névre szóló levél küldése, telefonhívás, e-mail küldés) történő eljuttatása.

⁴⁷ Lásd: Kúria Kvk.III.37.570/2019/4. végzés

⁴⁸ Lásd: 3096/2014. (IV. 11.) AB határozat, Kúria Kvk.II.37.396/2014/3. számú, Kvk.III.37.465/2014/2. számú, Kvk.III.37.516/2019/4. számú, Kvk.VI.39.406/2022/4. számú, Kvk.VI.39.498/2022/5. számú végzések

⁴⁹ Lásd: Kúria Kvk.I.39.245/2022/3. végzés

⁵⁰ Lásd Fővárosi Ítéletábrla 2.Pk.50.059/2019/2. számú végzése, Kúria Kvk.I.38.019/2019/2. számú végzés

3.4. KÖZVÉLEMÉNY-KUTATÁS

A közvélemény-kutatás önmagában nem tekinthető kampányeszköznek, de a közvélemény-kutatás eredményének nyilvánosságra hozása már alkalmas lehet a választópolgárok választási akaratának befolyásolására. A választással kapcsolatos közvélemény-kutatás szabadon végezhető, és annak eredménye korlátozás nélkül nyilvánosságra hozható.

A Ve. 150. §-a a közvélemény-kutatások szavazás napján történő végzésének és nyilvánosságra hozatalának szabályait az alábbiak szerint rögzíti:

A szavazás napján a közvélemény-kutatást végző személy:

- abba az épületbe, amelyben a szavazóhelyiség van, nem léphet be,
- a választópolgárokat semmilyen módon nem zaklathatja, és
- csak az épületből kilépőket kérdezheti meg.⁵¹

3.5. TILTOTT KAMPÁNYTEVÉKENYSÉG

Az alábbiakban részletesen tárgyalunk öt tiltott kampánytevékenységet:

- mozgóurna igénylésére és a szavazóhelyiséghez történő szállításra való nyilvános felhívás, továbbá szavazóhelyiséghez történő autóbuzos szállítás,
- relatív területi kampánytilalom,
- szavazás napján választási gyűlés tartása,
- szavazás napján politikai reklám közzététele,
- az exit poll közvélemény-kutatás eredményének közzététele a szavazás napján a szavazás befejezéséig.

3.5.1. Mozgóurna igénylésére és a szavazóhelyiséghez történő szállításra való nyilvános felhívás, továbbá szavazóhelyiséghez történő autóbuzos szállítás

A Ve. 143/A. § (2) - (3) bekezdések szerint mozgóurna igénylésére és a szavazóhelyiséghez történő szállításra nyilvános felhívás nem tehető közzé, szavazóhelyiséghez történő autóbuzos személyszállítás nem végezhető.

A szavazóhelyiséghez történő szállításra való nyilvános felhívás közzétételenek minősül az olyan felhívás, nyilvános közlés vagy plakát, amely szavazóhelyiséghez történő szállítás megszervezésére hív fel, szavazóhelyiséghez történő szállítást elősegítő eszközt népszerűsít, vagy annak használatára hív fel. Szavazóhelyiséghez történő szállításra való felhívásnak minősül a szavazóhelyiséghez való szállítás megszervezése, illetve a szavazóhelyiséghez való szállítás szervezésére szolgáló számítógépes alkalmazás előállítása, közzététele.

A szavazóhelyiséghez történő szállításra való felhívás tilalma vonatkozik a választási szervekre, így a választási irodákra is, de az állami és önkormányzati szervekre is. A hivatkozott tilalomba ütközik továbbá, ha a HVI a választópolgárokat a szavazóhelyiséghez való eljutásuk érdekében autóbusszal szállítja.⁵²

3.5.2. Relatív területi kampánytilalom

A Ve. 143. §-a szerint választási kampánytevékenység a szavazás napján nem folytatható:

1. a szavazóhelyiségben, valamint a szavazóhelyiséget magában foglaló épületben,
2. a szavazóhelyiséget magába foglaló épületnek a szavazóhelyiség megközelítését szolgáló bejáratától számított 150 méteres távolságon belül, közterületen,
3. a 2. pontban meghatározott területen kívül az e területen belül tartózkodó választópolgár választói akaratának befolyásolására alkalmas módon (pl. hangszórón keresztül).

⁵¹ Lásd: a szavazás befejezésének és lezárásának időpontjáról szóló 8/2014. NVB iránymutatás.

⁵² Lásd: a szavazás napján történő autóbuzos személyszállítás egyes kérdéseiről szóló 3/2014. NVB iránymutatás.

A Ve. 143. §-a szerinti relatív területi kampánytilalom az aktív kampánytevékenység folytatására vonatkozik, ezért a közterületen a szavazás napját megelőző napokon jogszerűen elhelyezett plakátokat nem kell leszedni.^{53,54}

A pártatlanság követelményének érvényesítése megköveteli, hogy a választási szervek tagjai – így különösen a választópolgárokkal mindenképpen személyes kapcsolatba kerülő SZSZB-tagok – a relatív területi kampánytilalom időbeli és területi szabályaira is figyelemmel, a szavazás napján jelöltet, jelölő szervezetet népszerűsítő, ahhoz köthető szimbólumokat **ne használjanak, ilyeneket ne osztoгassanak, ruházatukon ne viseljenek.**

Sérti továbbá az említett követelményt, ha a választási szervek tagjai a jelölt, jelölő szervezet szimbólumát a választási szervek hivatalos helyiségeiben, így különösen a szavazóhelyiségekben használják, illetve ott a jelölő szervezethez köthető ruházatot (pl.: egyenruhát) viselnek.⁵⁵

A Ve. 143. §-ában foglalt korlátozás általános szabály, mely nem szűkíthető egy adott választással kapcsolatos kampánytevékenység tilalmára, közös eljárásban tartott választások esetén a tilalom általános érvényű.

A Ve. relatív területi kampánytilalomra vonatkozó szabályából és a Ve. más rendelkezéseiből egyértelműen következik, hogy a szavazás napján kampánytevékenységet nem csak közterületen, a szavazóhelyiséget magába foglaló épületnek a szavazóhelyiség megközelítését szolgáló bejáratától számított 150 méteres távolságon belül, hanem a szavazóhelyiség elhelyezésére szolgáló épületben és a szavazóhelyiségben sem lehet folytatni.⁵⁶

3.5.3. Szavazás napján választási gyűlés tartása

Választási gyűlést kampányidőszakban lehet tartani, ugyanakkor a szavazás napján választási gyűlés nem tartható. Az irányadó joggyakorlat szerint már a szavazás napjára tervezett választási gyűlés szervezése, meghirdetése is sérti a kampánytilalmat. A gyűlés tematikájára vonatkozó információk alapján lehet értékelni, hogy a tervezett gyűlés választási gyűlésnek minősül-e.⁵⁷

3.5.4. Szavazás napján politikai reklám közzététele

A szavazás napján politikai reklámot nem lehet közzétenni a televízióban és a rádióban.

3.5.5. Az EXIT POLL Közvélemény-kutatás eredményének közzététele a szavazás napján a szavazás befejezéséig

Az exit poll olyan közvélemény-kutatás, melyet közvetlenül a szavazófülkéből való kilépés után készítenek el.

A Ve. csak az exit poll közvélemény-kutatásra tartalmaz korlátozást: az exit poll közvélemény-kutatás eredménye a szavazás befejezését követően, tehát a szavazás napján 19 óra után hozható nyilvánosságra.⁵⁸

⁵³ A Ve. 143. §-ában foglalt relatív területi kampánytilalom sérelmét valósítja meg, ha valamely jelölt vagy jelölő szervezet népszerűsítése érdekében bárki olyan tevékenységet folytat, amely miatt a szavazóhelyiséget magába foglaló épületnek a szavazóhelyiség megközelítését szolgáló bejáratától számított 150 méteren belül, illetve magában a szavazóhelyiségben a választói akarat befolyásolására alkalmas tartalom hallható vagy látható. A jogsértés ténye akkor is megvalósul, ha a berendezés vagy jármű, amelyből a választói akarat befolyásolására alkalmas tartalmat sugározzák vagy vetítik, a szavazóhelyiséget magába foglaló épület bejáratától számított 150 méteren kívül helyezkedik el.

⁵⁴ Nem jelenti önmagában a relatív területi kampánytilalom sérelmét, ha az a jármű, melyre a kampányidőszakban jelölt vagy jelölő szervezet népszerűsítésére szolgál, a Ve. 144. § (1) bekezdése szerinti plakátot helyeztek el, a szavazás napján keresztülhalad a Ve. 143. § (1) bekezdés b) pontja szerinti közterületen. A Ve. 143. § (1) bekezdésének sérelmét jelenti azonban, ha az e pontban nevesített jármű várakozik (több mint 5 percig megáll) a szavazóhelyiséget magába foglaló épületnek a szavazóhelyiség megközelítését szolgáló bejáratától számított 150 méteren belül, vagy az áthaladása folyamatos vagy rendszeres. Ez utóbbi értelmezés nem vonatkozik a menetrend szerinti szállítást végző járművekre, különös tekintettel a kötött pályás eszközökre.

⁵⁵ A választási szervek hivatalos helyiségeiben – így különösen a szavazóhelyiségekben –, azonban nem tilos azoknak a jelképeknek, zászlóknak a kitűzése, használata, amelyeket a Magyarország címerének és zászlajának használatáról, valamint állami kitüntetéseiéről szóló 2011. évi CCII. törvény alapján az állami és a helyi önkormányzati szervek középületeire állandó jelleggel ki kell tűzni, illetőleg fel kell vonni.

⁵⁶ Lásd: Kúria Kvk.VII.39.428/2022/3. számú végzés.)

⁵⁷ Lásd: Kúria Kvk.III.37.931/2016/2. számú végzés.

⁵⁸ Lásd: a szavazás befejezésének és lezárásának időpontjáról szóló 8/2014. NVB iránymutatás (<https://www.valasztas.hu/8/2014.-sz.-iranymutatas>).

3.6. ADATSZOLGÁLTATÁS A NÉVJEGYZÉKBŐL

Az egyéni jelölteknek, illetve a listát állító jelölő szervezeteknek lehetőségük van arra, hogy a szavazóköri névjegyzékben szereplő választópolgárok nevének, lakcímének, nemének és életkorának átadását kérjék a választási szervektől.

Az adatszolgáltatás teljesítésének feltétele, hogy az egyéni jelölt, illetve a listát állító jelölő szervezet igazolja az adatszolgáltatási díjnak az NVI számlájára történt befizetését. Az adatszolgáltatás díja az adatszolgáltatásban szereplő választópolgáronként három forint.

A díjat az NVI a Magyar Államkincstárnál vezetett 10032000-00333616-00000000 számú számlájára kell befizetni. Az átutalás közlemény rovatában az egyéni jelölt személyi azonosítóját ennek hiányában az érvényes személyazonosító igazolvány/útlevél/vezetői engedély számát, jelölő szervezet esetében a bírósági nyilvántartási számát meg kell jelölni.

A megállapított, s ezáltal megfizetendő díjról a jelöltet/jelölő szervezetet az illetékes választási iroda, jelölő szervezet esetében az NVI haladéktalanul tájékoztatja.

A szavazóköri névjegyzékben szereplő választópolgárok nevét, lakcímét, életkorát és nemét a jogerősen nyilvántartásba vett egyéni választókerületi jelölt kérésére – az érintett választókerületre kiterjedően – az illetékes választási iroda, a listát állító jelölő szervezet kérésére – a jelölő szervezet által megjelölt választókerületekre kiterjedően – a Nemzeti Választási Iroda az adatszolgáltatási díj megfizetését követően haladéktalanul átadja. Az illetékes választási irodának az számít, amelyik a jelölt nyilvántartásba vételére jogosult választási bizottság mellett működik.

A Ve. értelmében az adatszolgáltatás adatait kizárólag közvetlen politikai kampány céljára lehet felhasználni. Egyéb célú felhasználásuk, másolásuk, harmadik személynek történő átadásuk tilos. A közös eljárásra tekintettel viszont bármely választáshoz kapcsolódóan megigényelt névjegyzék a többi választási eljárásban is használható.

Az adatszolgáltatás adatait a nyilvántartásba vett egyéni jelölt és listát állító jelölő szervezet legkésőbb a szavazás napján 16 óráig köteles megsemmisíteni, és az erről készült jegyzőkönyvet a szavazást követő 3. nap 16 óráig köteles átadni az adatszolgáltatást teljesítő választási irodának.

Az NVI az adatigénylés és a megsemmisítési kötelezettség teljesítésének megkönnyítése érdekében nem kötelezően használandó nyomtatványokat készített, amelyek megtalálhatók a <https://www.valasztas.hu/helyi-onkormanyzati-valasztasok1> internetes elérhetőségen.⁵⁹

A nemzetiségi önkormányzati választáson is lehetőség van a névjegyzéki adatok kiadására, méghozzá három konkrét időpontban:

- az ajánlóívek kiadásakor,
- a -38. napon és
- a -13. napon.

Az első alkalommal valamennyi nemzetiségi választópolgár adata kiadásra kerül, tekintettel arra, hogy az adatszolgáltatás célja az ajánlásgyűjtés, mely csak akkor lehet eredményes, ha az ajánlásgyűjtő előtt teljes körben ismert azon személyek köre, akit támogatásért megkereshet. A második és harmadik adatszolgáltatás célja, hogy ahhoz biztosítson adatokat, hogy a választópolgárok részére kampány anyagokat lehessen eljuttatni. Ebben az esetben természetesen az adatszolgáltatás azon nemzetiségi választópolgárok adatai nélkül kerül teljesítésre, akik adataik ilyen irányú kiadásának tilalmával éltek.

Eltérés az általános önkormányzati választáshoz képest, hogy az adatszolgáltatás mindhárom alkalommal ingyenes.

⁵⁹ A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság a választásokkal kapcsolatos adatkezelésről szóló több ajánlást tett közzé weboldalán (<https://www.naih.hu/adatvedelmi-ajanlasok>).

4. JOGORVOSLATOK

4.1. JOGORVOSLATOK ÁLTALÁBAN

4.1.1. Jogorvoslatok fajtái

A jogorvoslatok három formája a kifogás, a fellebbezés és a bírósági felülvizsgálat iránti kérelem. Ezen felül rendkívüli jogorvoslati lehetőség, hogy az Alaptörvényben foglalt jogok megsértése esetén alkotmányjogi panaszt lehet benyújtani.

Kifogást a választásra irányadó jogszabály, illetve a választás és a választási eljárás alapelveinek megsértésére hivatkozással a központi névjegyzékben szereplő választópolgár, jelölt, jelölő szervezet, továbbá az ügyben érintett természetes és jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet nyújthat be.

Fellebbezést a választási bizottság elsőfokú határozata ellen az **ügyben érintett** természetes és jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet nyújthat be.

Bírósági felülvizsgálati kérelmet a választási bizottság másodfokú határozata, továbbá az NVB határozata ellen az **ügyben érintett** természetes és jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet nyújthat be.

4.1.2. Jogorvoslati határidők

A határidőket naptári napokban kell számítani. A Ve.-ben meghatározott határidő minden esetben jogvesztő, késedelem kimentésére, illetve igazolás előterjesztésére nincs mód. A határidő annak utolsó napján 16 órakor jár le, a választási bizottság rendelkezésére nyitva álló határidő 24 órakor jár le.

A **jogorvoslati kérelmek benyújtására, valamint azok elbírálására** – a speciális jogorvoslati eljárásokat és néhány speciális esetet kivéve – **3 napos határidő** áll az érintettek rendelkezésére a jogsértés elkövetésétől, illetve a megtámadott választási bizottság határozatának meghozatalától.

4.2. A KIFOGÁS

4.2.1. A kifogás benyújtása

Kifogást úgy kell benyújtani, hogy az legkésőbb a sérelmezett jogszabálysértés elkövetésétől számított harmadik napon megérkezzen az illetékes választási bizottsághoz. Folyamatosan fennálló tevékenység esetén a tevékenység fennállásának teljes ideje alatt be lehet nyújtani kifogást, de legkésőbb a sérelmezett tevékenység megszűnésétől számított 3. nap 16 óráig.

A Ve. értelmében kifogást benyújtani írásban lehet, ez történhet személyesen, kézbesítési meghatalmazott útján, levélben, e-mailben vagy más elektronikus úton.

A kifogás személyes benyújtása során a választási iroda:

- a kifogás átadás-átvételéről elismervényt ad át a benyújtó számára,
- az átvétel időpontját dátum, óra és perc feltüntetésével rögzíti az átadás-átvételi elismervényen,
- ellenőrzi a benyújtó személyazonosságát.

A választási irodák elektronikus elérhetősége megtalálható az irodák honlapján és a valasztas.hu weboldalon, az alábbi linken:

<https://www.valasztas.hu/elerhetosegek>

A kifogás kötelező elemei tekintetében, melyek az eljárás során nem pótolhatók – ld. Kúria Kvk.I.37.951/2016/3. számú határozat – az alábbiakat lehet összefoglalni.

A kifogásnak tartalmaznia kell:

- a jogszabálysértés megjelölését,
- a jogszabálysértés bizonyítékait,
- a kifogás benyújtójának nevét, lakcímét (székhelyét),
- a kifogás benyújtójának személyi azonosítóját, illetve ha a külföldön élő, magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgár nem rendelkezik személyi azonosítóval, a személyazonosságát igazoló hatósági igazolványának típusát és számát, vagy jelölő szervezet vagy más szervezet esetében a bírósági nyilvántartásba-vételi számát.

A kifogás tartalmazhatja benyújtójának elektronikus levélcímét, illetve postai értesítési címét (rövid úton történő elérhetőségek), de nem utasítható el érdemi vizsgálat nélkül a kifogás, ha a benyújtó nem adta meg a rövid úton történő elérhetőségét.

Kifogás előterjesztésében az alábbi linken található nyomtatvány-minta nyújt segítséget:

<https://www.valasztas.hu/jogorvoslat>

4.2.2. Ítélt dolog

Ha a választási bizottság által érdemben **elbírált ügyben újabb kifogást** nyújtanak be, és az nem tartalmaz a választási bizottság által még nem értékelt bizonyítékot, a választási bizottság elnöke megküldi a kifogás benyújtója részére a választási bizottság határozatának – személyes adatokat nem tartalmazó – másolatát, és erről a következő ülésen tájékoztatja a választási bizottságot. A választási bizottság az elnök tájékoztatását jegyzőkönyvbe foglalt döntéssel tudomásul veszi vagy – ha a határozat megküldésének feltételei nem állnak fenn – az ügy érdemében határozatot hoz.

4.2.3. A kifogás elbírálása

A helyi választási bizottság döntési hatáskörébe az alábbi ügyek tartoznak:

- dönt a szavazatszámoló bizottság tevékenysége, döntése elleni kifogásról, valamint a szavazóhelyiségben elkövetett egyéb cselekménnyel kapcsolatos kifogásról,
- dönt minden olyan kifogásról, amely kizárólag az egyéni listás, az egyéni választókerületi, a kompenzációs listás, a települési nemzetiségi vagy a polgármester-választáshoz kapcsolódik,
- dönt az Európai Parlament tagjainak választásához kapcsolódó, kizárólag a helyi választási bizottság illetékességi területét érintő kifogásról.

A területi választási bizottság döntési hatáskörébe az alábbi ügyek tartoznak:

- dönt minden olyan kifogásról, amely kifejezetten a vármegyei vagy fővárosi önkormányzati választáshoz, a főpolgármester-választáshoz vagy a területi nemzetiségi választáshoz kapcsolódik,
- dönt minden olyan kifogásról, amely nem tartozik a helyi választási bizottság fent felsorolt hatáskörébe, és kizárólag a területi választási bizottság illetékességi területét érinti,
- dönt a helyi választási bizottság döntése elleni fellebbezésről, valamint a helyi választási iroda vezetőjének az SzSzB tag megbízásának visszautasításáról született határozata elleni kifogás tárgyában hozott döntése elleni fellebbezésről.

A Nemzeti Választási Bizottság

- dönt minden olyan kifogásról, amely nem tartozik a HVB és a TVB hatáskörébe, illetve az elkövetés helye nem határozható meg,
- dönt a területi választási bizottság döntése elleni fellebbezésről.

A választási bizottság legkésőbb a kifogás beérkezésétől számított 3 napon belül dönt. Áttétel esetén a kifogás határidőben történt benyújtásának vizsgálatakor azt az időpontot kell figyelembe venni, amikor a kifogás az első választási bizottsághoz beérkezett, míg a döntésre rendelkezésre nyitva álló határidőt az áttétel megérkezéséhez kell viszonyítani.

A kifogás a választási bizottság határozatának meghozataláig visszavonható, ilyen esetben azonban a bizottság hivatalból is lefolytathatja az eljárást.

4.2.3.1. Érdemi vizsgálat nélküli elutasítás

A kifogást érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani, ha:

- azt nem jogosult nyújtotta be,
- elkésett,
- nem tartalmazza a jogszabálysértés megjelölését,
- nem tartalmazza a jogszabálysértés bizonyítékait,
- nem tartalmazza a kifogás benyújtójának nevét, lakcímét (székhelyét),
- nem tartalmazza a kifogás benyújtójának személyi azonosítóját, illetve ha a külföldön élő, magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgár nem rendelkezik személyi azonosítóval, a személyazonosságát igazoló hatósági igazolványának típusát és számát, vagy jelölő szervezet vagy más szervezet esetében a bíróság nyilvántartásba-vételi számát,
- annak elbírálása nem tartozik egyik választási bizottság hatáskörébe sem.

A kifogás kapcsán a bizottság első feladata, hogy megvizsgálja, hogy megfelel-e a jogorvoslati kérelem a Ve.-ben előírt formai követelményeknek. Mivel az alaki kellékeiben hiányos jogorvoslat nem lehet alkalmas semmilyen eljárás, vagy választási eredmény vitatására, ezért a kifogás érdemi vizsgálat nélküli elutasítása nem lehetőség a bizottság részére, hanem az kötelezően meghozandó döntés.

4.2.3.2. Érdemi döntés a kifogásról

Ha a választási bizottság a kifogásnak helyt ad

- megállapítja a jogszabálysértés tényét,
- a jogsértőt eltiltja a további jogszabálysértéstől,
- a választási eljárást vagy annak a jogorvoslattal érintett részét megsemmisíti és megismételteti,
- bírságot szabhat ki
 - a választási kampány szabályainak megsértése,
 - valamint a névjegyzékből szolgáltatott adatok megsemmisítési szabályainak megszegése esetén.

A bírság kiszabásáról, és annak mértékéről a bizottság mérlegelési jogkörében dönthet, figyelembe véve az eset valamennyi körülményét, így különösen a jogsértéssel érintettek körének nagyságát, a jogsértés súlyát és területi kiterjedtségét, a jogsértés ismétlődő jellegét, nyilvánvaló szándékosságát.

A bírság legmagasabb összege természetes személy esetén a kötelező legkisebb munkabér havi összegének ötszöröse, egyébként a kötelező legkisebb munkabér havi összegének tizenötszöröse.

Ha a kötelezett a bírság összegét a határozat jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül nem fizette be, akkor a tartozás adók módjára behajtható, melyet az NVI megkeresésére az állami adóhatóság szed be.

A jogerősen kiszabott bírság méltányosságból történő elengedésére, mérséklésére, halasztott, vagy részletfizetésre nincs lehetőség.

Amennyiben a bizottság a kifogásnak nem ad helyt, azt elutasítja.

4.3. A FELLEBBEZÉS

A választási bizottság elsőfokú döntése⁶⁰ ellen fellebbezést lehet benyújtani. Nem lehet fellebbezni a jegyzőkönyvbe foglalt döntés, a másodfokú döntés, valamint az NVB – akár első-, akár másodfokon hozott – határozata ellen.

⁶⁰ Az elsőfokú döntés lehet:

- kifogás (jogorvoslati kérelem) alapján hozott döntés, vagy
- egyedi hatáskör (pl. jelölt nyilvántartásba vétele, ajánlóív le nem adása miatti bírság kiszabása) alapján hozott döntés.

Fellebbezést lehet benyújtani

- jogszabálysértésre hivatkozással,
- valamint a bizottság mérlegelési jogkörében hozott határozata ellen.

A fellebbezést a döntést hozó választási bizottságnál kell előterjeszteni. A fellebbezést vagy a TVB vagy az NVB bírálja el. (Ld. 4.2.5. pont)

A fellebbezést úgy kell előterjeszteni, hogy **a megtámadott határozat meghozatalától számított 3 napon belül megérkezzen.**

A fellebbezést írásban lehet benyújtani, ez történhet személyesen, kézbesítési meghatalmazott útján, levélben, e-mailben vagy más elektronikus úton.

A fellebbezésnek tartalmaznia kell:

- az érintettségre való hivatkozást,
- a kérelem jogi alapját, azaz vagy a jogszabálysértés megjelölését, vagy a mérlegelésre hivatkozást,
- a kérelem benyújtójának nevét, lakcímét (székhelyét),
- a kérelem benyújtójának személyi azonosítóját, illetve ha a külföldön élő, magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgár nem rendelkezik személyi azonosítóval, a személyazonosságát igazoló hatósági igazolványának típusát és számát, vagy jelölő szervezet vagy más szervezet esetében a bírósági nyilvántartásba-vételi számát.

A fellebbezés benyújtója választása szerint **megadhatja** elektronikus levélcímét, illetve postai értesítési címét.

Nem nyújthat be fellebbezést a megtámadott határozatot hozó bizottság elnöke és annak tagja.

A fellebbezésben már új tények és bizonyítékok is felhozhatók.⁶¹

A fellebbezést a választási iroda haladéktalanul felterjeszti az elbírálásra jogosult bizottsághoz.

4.4. SPECIÁLIS JOGORVOSLATOK

4.4.1. Szavazókörök kialakításával és felülvizsgálatával kapcsolatos jogorvoslatok

A HVI vezetőjének a szavazókörök kialakításáról és felülvizsgálatáról szóló határozata ellen a határozat közzétételének időtartama alatt⁶² lehet fellebbezést benyújtani a HVI vezetőjéhez.

A fellebbezést a TVI vezetője bírálja el, a beérkezést követő 3 napon belül. A TVI vezetője a szavazóköri beosztást módosítja, vagy a fellebbezést elutasítja. A TVI vezetőjének döntése ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

4.4.2. Névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslat

Az NVI:

- központi névjegyzékkel kapcsolatos döntése ellen legkésőbb annak meghozatalát követő 15. napon lehet fellebbezést benyújtani,
- szavazóköri névjegyzékkel kapcsolatos döntése ellen legkésőbb az arról szóló értesítés kézhezvételét, illetve elektronikus értesítési címre megküldés esetén az értesítés megküldését követő 3 napon belül lehet fellebbezést benyújtani, de legkésőbb a szavazást megelőző 2. napon, várhatóan június 7-én 14 óráig.

⁶¹ Új bizonyíték és új tény feltételezi, hogy a kifogás tartalmazott már ilyet, csak a bizottság azokat részben vagy egészben elégtelennek találta.

⁶² A közzétételt követő 15 napon belül.

A fellebbezést az NVI vezetőjéhez kell benyújtani, aki:

- a benyújtást követő 15 napon belül, de
- a választás kitűzését követően meghozott döntés esetén legkésőbb a beérkezését követő napon dönt.

Ha az NVI vezetője a fellebbezésnek helyt ad, a névjegyzéket módosítja. Ha fellebbezést elutasítja, legkésőbb a fellebbezés elbírálására rendelkezésre álló határidő utolsó napján felterjeszti a Fővárosi Törvényszékhez.

A bíróság a fellebbezésről:

- a beérkezését követő 15 napon belül,
- a választás kitűzését követően meghozott döntés esetén a beérkezést követő 3 napon belül,
- de legkésőbb a szavazás napját megelőző napon dönt.

A bírósági eljárás során ügyvédi képviselet nem kötelező. Ha a bíróság a fellebbezést alaposnak tartja, a névjegyzéket a döntésnek megfelelően módosítani kell, ellenkező esetben a fellebbezést elutasítja.

Az NVI vezetőjének döntését az érintettel, valamint a fellebbezés benyújtójával, a bíróság határozatát a megtámadott határozatot hozó választási iroda vezetőjével is közölni kell.

4.4.3. Jelöltek sorrendje elleni jogorvoslat

A jelöltek/listák sorrendjét megállapító döntés ellen nincs helye önálló jogorvoslatnak, a sorsolás törvényessége elleni jogorvoslat a szavazólap adattartalmának jóváhagyása elleni bírósági felülvizsgálati kérelembe foglalható.

4.4.4. Szavazólap adattartalmának jóváhagyása elleni jogorvoslat

A szavazólap adattartalmát megállapító döntés ellen fellebbezést nem lehet benyújtani, csak bírósági felülvizsgálati kérelmet. A felülvizsgálati kérelmet a döntést hozó választási bizottságnál kell benyújtani úgy, hogy az legkésőbb a határozat meghozatalát követő napon megérkezzen. A bírósági felülvizsgálati kérelmet a Kúria bírálja el legkésőbb a kérelem felterjesztését követő napon.

4.4.5. Választás eredménye elleni jogorvoslat

Az SZSZB szavazóköri eredményt megállapító döntése ellen önálló fellebbezésnek nincs helye, csak a HVB, a TVB, illetve az NVB eredményt megállapító döntése elleni fellebbezéssel együtt.

A választási bizottság eredményt megállapító döntése ellen:

- a szavazatszámoló bizottság szavazóköri eredményt megállapító döntésének törvénysértő voltára,
- a szavazóköri eredmények összesítésére és a választási eredmény megállapítására vonatkozó szabályok megsértésére

hivatkozással lehet fellebbezést benyújtani.

4.4.6. Jogorvoslat a választási szerv hallgatása miatt

Ha választási szerv (bizottság, iroda) eljárási kötelességének határidőben nem tesz eleget, a felettes választási szerv az erre irányuló kifogás megérkezésétől vagy hivatalos tudomásszerzéstől számított 3 napon belül megállapítja a jogszabálysértést, és

- a mulasztó választási szervet az eljárás soron kívüli lefolytatására utasítja, vagy
- meghozza az elmulasztott döntést.

4.4.7. A média kampányban való részvételével kapcsolatos jogorvoslat

A média kampányban való részvételével kapcsolatos jogorvoslatok rendszere is az általános jogorvoslati szabályokon alapul, de azoktól részben eltérő szabályokat tartalmaz.

Speciális vizsgálati szempont, hogy a kifogásolt műsorszám utánközlésnek minősül-e, ugyanis ilyenkor az eredeti médiatartalom közzétételétől kell a benyújtásra rendelkezésre álló 3 napos határidőt számítani.

További, az elkészttség körében előírt követelmény, ha az észleléshez köti a beadványozó a jogorvoslatot, akkor be kell szerezni a tartalomszolgáltató nyilatkozatát a médiatartalom közzétételének időpontjára vonatkozóan. Ha a szolgáltató a médiatartalom közzétételének időpontját nem tudja hitelt érdemlően bizonyítani, akkor elkészttség címén nem lehet elutasítani a kifogást, tehát vélelmezni kell a határidőben történő benyújtást.

A média kampányban való részvételével kapcsolatos jogorvoslat elbírálásának fórumát, azaz a kifogást elbíráló választási bizottságot arra tekintettel határozza meg a törvény, hogy egyrészt mely médiaszolgáltatást, sajtóterméket érinti a jogorvoslat, másrészt mely választás során nyújtották azt be.

Az országos, lineáris médiaszolgáltatás és az országosan terjesztett sajtótermékek, illetve a filmszínházak választási kampányban való részvételével kapcsolatos kifogást az NVB bírálja el.

Körzeti és helyi, illetve lekérhető mediaszolgáltatással vagy nem országosan terjesztett sajtótermékkel kapcsolatos kifogást a médiatartalom-szolgáltató székhelye vagy lakóhelye szerint illetékes TVB bírálja el.

A kifogásban a kérelmező megjelöli, vagy lehetőség szerint csatolja a törvénysértés bizonyítékául szolgáló műsorszámot. A csatolás elmaradása nem eredményezi a kifogás elutasítását, hiszen a megjelölt műsorszámot az TVB/NVB – amennyiben szükséges és a kérelmező nem csatolta – hivatalból szerzi be.

A törvény értelmében, ha az eljáró bizottság a kifogásnak helyt ad, egyrészt a Ve. 218. § (2) bekezdése a), b) és c) pontjaiban foglalt jogkövetkezményeket alkalmazza, azaz:

- megállapítja a jogszabálysértés tényét,
- a jogsértőt eltiltja a további jogszabálysértéstől,
- a választási eljárást vagy annak a jogorvoslattal érintett részét megsemmisítheti és megismételtheti.

Másrészt – a fenti jogkövetkezmények alkalmazásán túl – a bizottság kötelezi a médiatartalom-szolgáltatót, hogy határozata rendelkező részét:

- napilap és internetes sajtótermék, valamint lekérhető mediaszolgáltatás esetében a határozat közlésétől számított három napon belül, a jogsértő közléshez hasonló módon,
- más időszaki lap esetében a legközelebbi számban, a jogsértő közléshez hasonló módon,
- lineáris mediaszolgáltatás esetében a határozat közlésétől számított három napon belül, a jogsértő közléssel azonos napszakban és ahhoz hasonló módon

tegye közzé.

Mindezek mellett a bizottság bírságot is kiszabhat.

4.4.8. A választási iroda tevékenységével kapcsolatos jogorvoslat

A választási irodák tevékenységével kapcsolatban is lehet kifogást benyújtani, ennek elbírálása az iroda melletti bizottság⁶³ hatáskörébe tartozik.

Ebbe a körbe tartozhat például a HVI/TVI vezetőjének azon határozata elleni kifogás, melyben a képviselő-testület/közgyűlés megválasztandó tagjainak száma kerül meghatározásra.

⁶³ HVI → HVB, TVI → TVB, NVI → NVB

4.5. BÍRSÁG KISZABÁSA

4.5.1. Bírság kiszabása az ajánlóívek visszaadási kötelezettségének megszegése miatt

A független jelölt, illetőleg a jelölő szervezet(ek) valamennyi átvett ajánlóívet kötelesek leadni annak a választási irodának, ahonnan az íveket felvették. Az ívek leadásának határidejét a 2.2.4. és a 2.4 pontok tartalmazzák.⁶⁴

A fenti kötelezettség elmulasztása esetén a választási bizottság hivatalból eljárva, mérlegelés nélkül, objektív szankcióként bírságot szab ki. A bírság összege minden késedelmesen vagy le nem adott ajánlóív után 1 000 Ft.

Nem kerül bírság kiszabásra

- az EP választás esetében a szavazást megelőző 36. napon, várhatóan május 4-én 16 óráig,
- az önkormányzati és a nemzetiségi választáson
 - az egyéni jelöltek esetében a szavazást megelőző 33. napon, várhatóan május 7-én 16 óráig,
 - a listák ajánlása esetében a szavazást megelőző 32. napon, várhatóan május 8-án 16 óráig,

leadott, ki nem töltött ajánlóívek után.

4.5.2. Bíróság kiszabása a kampányszabályok megsértése, valamint a névjegyzéki adatszolgáltatás adatainak megsemmisítésével kapcsolatos kötelezettség elmulasztása miatt

A bírság kiszabásáról, és annak mértékéről az illetékes választási bizottság mérlegelési jogkörében dönthet, figyelembe véve az eset valamennyi körülményét, így különösen:

- a jogsértéssel érintettek körének nagyságát,
- a jogsértés súlyát,
- a jogsértés ismétlődő jellegét,
- ha a jogsértés nyilvánvalóan szándékos volt.

A bírság legmagasabb összege természetes személy esetén a kötelező legkisebb munkabér havi összegének ötszöröse, egyébként a kötelező legkisebb munkabér havi összegének tizenötszöröse.⁶⁵

4.5.3. Bíróság kiszabása a médiakampány szabályainak megsértése miatt

A médiakampány szabályainak megsértése miatti bírság kiszabásakor a következők szerint kell eljárni:

- Az eset összes körülményét figyelembe kell venni annak eldöntésénél, hogy indokolt-e bírság kiszabása.
- A bírság mértékének megállapításánál ugyancsak figyelembe kell venni az eset összes körülményét, így különösen a jogsértéssel érintett médiaszolgáltató fajtáját, vételkörzetét, a jogsértéssel érintett sajtótermék jellemzőit, a jogsértés súlyát és a jogsértés ismétlődő jellegét.
- A bírság összegének megállapításakor figyelembe kell venni azt is, ha a jogsértés nyilvánvalóan szándékos volt.

A bírság legmagasabb összege a kötelező legkisebb munkabér havi összegének ötvenszerese.

⁶⁴ Az EP választáson legkésőbb a szavazást megelőző 37. napon, várhatóan május 3-án 16 óráig kell leadni az ajánlóíveket.

⁶⁵ A kötelező legkisebb munkabér havi összegét kormányrendelet állapítja meg, melynek összege 2024. évben 266 800 Ft.

5. A NEMZETISÉGI VÁLASZTÁS SZABÁLYAI

Míg a helyi önkormányzati választások esetében a választópolgárok automatikusan kerülnek fel a szavazóköri névjegyzékre, addig a nemzetiségi önkormányzati választások esetén a polgár aktív magatartása, ún. nemzetiségi regisztrációja szükséges, hogy felkerüljön az adott nemzetiségi névjegyzékbe, az alapján szavazhasson.

5.1. VÁLASZTÓJOG

A nemzetiségi önkormányzati képviselők általános választásán a magyarországi lakóhellyel rendelkező magyar állampolgárok szavazhatnak, akik a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán szavazati joggal rendelkeznek és 2024. május 31. 16.00 óráig kérik/kérték felvételüket a nemzetiségi névjegyzékre. Ezen időpontig van lehetőség a nemzetiségi névjegyzékből való törlésre is.

A nemzetiségi névjegyzékbe vétel elengedhetetlen a nemzetiségi önkormányzati választáson indulni kívánó jelöltek részére is. Adott választópolgár csak akkor lehet jelölt, ha az ajánlóív igénylésekor, illetve a lista benyújtásánál már mint nemzetiségi választópolgár szerepel a központi névjegyzéken.

5.2. A VÁLASZTÁS KITŰZÉSE

A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény 309. §-a értelmében a nemzetiségi önkormányzati képviselők általános választását az NVB legkésőbb a szavazás napja előtti hatvankilencedik napon (2024. 04. 01.), a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választásának napjára tűzi ki.

Nemzetiségi önkormányzatok települési, területi és országos szinten működhetnek.

- **Települési nemzetiségi önkormányzati képviselők választása** az alábbi esetekben kerül kitűzésre:
 - Ha településen az adott nemzetiséghez tartozó személyek száma – a legutóbbi – 2022-es – népszámlálásnak az adott nemzetiséghez tartozásra vonatkozó kérdéseire nyújtott adatszolgáltatás nemzetiségenként összesített adatai szerint – a 25 főt eléri.
 - Ha településen a nemzetiségi önkormányzati képviselők előző általános választását követően az adott nemzetiség települési önkormányzata megalakult, és az adott nemzetiséghez tartozó személyek száma – a 2022-es népszámlálásnak az adott nemzetiséghez tartozásra vonatkozó kérdéseire nyújtott adatszolgáltatás nemzetiségenként összesített adatai szerint – a 20 főt eléri.
 - Ha településen nemzetiségi köznevelési intézmény, nemzetiségi szakképző intézmény, vagy nemzetiségi nevelésben-oktatásban részt vevő köznevelési intézmény működött az általános választás évét megelőző év december 1-jén.

A Nemzeti Választási Iroda közzétette azon települések listáját, ahol a települési nemzetiségi önkormányzati választás megtartható. A listát [itt](#) találja.

- **Területi nemzetiségi önkormányzati képviselők választása** akkor kerül kitűzésre, ha a fővárosban, vármegyében kitűzött települési választások száma legalább tíz.
 - Az országos nemzetiségi önkormányzati választást minden nemzetiség esetében meg kell tartani.

A Nemzeti Választási Bizottság kitűző határozata tartalmazni fog 13 mellékletet.

Tekintettel arra, hogy 2024-ben a választások várhatóan 2024. június 9-ére lesznek kitűzve, továbbá a fenti rendelkezések értelmében a nemzetiségi önkormányzati választások kitűzésére legkorábban 2024. március 11-én, legkésőbb pedig 2024. április 1-jén kerülhet sor.

A Nemzeti Választási Bizottság a nemzetiségi választásokat határozattal tűzi ki. Ezen határozat melléklete nemzetiségi, illetve területi (települési, vármegyei, országos) szintű bontásban tartalmazza a választás kitzűzésekor

- a nemzetiségi névjegyzékben lévő választópolgárok számát,
- az induláshoz szükséges ajánlások számát, illetve
- a megválasztandó nemzetiségi képviselők számát
- az adott település vonatkozásában a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásának jogalapját a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 56. § (1) bekezdése alapján.

5.3. NEMZETISÉGI KÉPVISELŐK SZÁMA

A **települési** nemzetiségi önkormányzati képviselők száma

- a) három fő, ha a nemzetiségi névjegyzékben szereplő választópolgárok száma a választás kitzűzésének napján a településen kevesebb mint száz fő,
- b) öt fő, ha a nemzetiségi névjegyzékben szereplő választópolgárok száma a választás kitzűzésének napján a településen legalább száz fő.

A **területi** nemzetiségi önkormányzati képviselők száma hét fő.

Az **országos** nemzetiségi önkormányzati képviselők száma

- a) tizenöt fő, ha a nemzetiségi névjegyzékben szereplő választópolgárok száma a választás kitzűzésének napján nem több mint ötezer,
- b) huszonhárom fő, ha a nemzetiségi névjegyzékben szereplő választópolgárok száma a választás kitzűzésének napján több mint ötezer,
- c) harmincegy fő, ha a nemzetiségi névjegyzékben szereplő választópolgárok száma a választás kitzűzésének napján több mint tízezer,
- d) harminckilenc fő, ha a nemzetiségi névjegyzékben szereplő választópolgárok száma a választás kitzűzésének napján több mint huszonötezer,
- e) negyvenhét fő, ha a nemzetiségi névjegyzékben szereplő választópolgárok száma a választás kitzűzésének napján több mint ötvenezer.

5.4. JELÖLŐ SZERVEZET BEJELENTÉSE

A nemzetiségi önkormányzati választáson kizárólag valamely területi választási bizottság vagy a Nemzeti Választási Bizottság által jelölő szervezetként jogerősen nyilvántartásba vett nemzetiségi szervezet állíthat jelöltet. A közös jelöltet, listát állító jelölő szervezeteknek külön-külön kell nyilvántartásba vetetni magukat. A jelölő szervezet nyilvántartásba vételét leghamarabb a nemzetiségi választás NVB általi kitzűzését követően lehet kezdeményezni a P5 nyomtatványon. A nyomtatványt az alábbi módokon lehet benyújtani:

- a) elektronikusan:
 - az elektronikus ügyintézés szabályai szerint hivatali kapun, vagy cégkapun keresztül,
 - e-mailen minősített vagy fokozott biztonságú elektronikus aláírással ellátva vagy azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítési szolgáltatással (AVDH) hitelesítve (az elektronikusan aláíró a jelölő szervezet képviselőjére jogosult személy legyen), vagy
- b) a jelölő szervezet törvényes képviselője által személyesen, vagy
- c) kézbesítési meghatalmazott útján, ha a nyomtatványt a jelölő szervezet törvényes képviselője korábban kézjeggyével ellátta, vagy
- d) postai szolgáltató útján.

Nem felel meg az elektronikus benyújtási módnak az, ha a törvényes képviselő a nyomtatványt kézjeggyével ellátja, majd szkennelés követően e-mailben küldi meg a bejelentést a választási iroda részére),

A független nemzetiségi jelölt fogalmát nem ismeri hatályos jogrendszerünk.

A nyilvántartásba vétel feltétele, hogy a nemzetiségi szervezet a civil szervezetek bírósági nyilvántartásában szerepeljen, továbbá, hogy az egyesület alapszabályában – a nemzetiségi önkormányzati választás évét (2024) megelőzően legalább 3 éve, tehát 2021. január 1-jétől – rögzített célja legyen az adott nemzetiség képviselete. További feltétel, hogy az egyesületeknek nyilatkozni kell arról is, hogy a választói akarat befolyásolására vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenység folytatása céljából külföldi támogatást és belföldi jogi személytől, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettől származó támogatást, névtelen adományt vagy ezekből származó vagyonelemet az adott választás vonatkozásában nem használnak fel.

A jelölő szervezetet a bírósági nyilvántartás szerint képviseletre jogosult személy jelentheti be.

Fontos azonban megjegyezni, hogy – a további ügyek intézésére – lehetőség van a választáson nyilatkozattételre jogosult meghatalmazott adatait megadni. Az így adott meghatalmazás általános és tovább ruházható. Az ehhez tartozó nyomtatvány [itt](#) érhető el. Fent megjelölt (általános, illetve területi alapon korlátozott) meghatalmazásokat az NVI a választási informatikai rendszerben rögzíti, így azok más választási iroda által országosan lekérdezhetők. A meghatalmazásoknak az NVI általi rögzítését követően a meghatalmazott a meghatalmazásban megjelölt illetékességi területen a választási szervek előtt személyes adatainak igazolását követően további meghatalmazás nélkül járhat el. A meghatalmazás visszavonásig, de legfeljebb a szavazás napját követő 30. napig érvényes.

A nemzetiségi szervezet jelölő szervezetkénti bejelentését legkésőbb **2024. május 2-a 16.00 óráig** teheti meg. A nemzetiségi szervezet nyilvántartásba vételéről szóló határozat a döntést követő 3. nap 16 órakor emelkedik jogerőre. A jogerőre emelkedést követően kérhető ki az ajánlóív.

5.5. AJÁNLÁS

A nemzetiségi jelölt-, illetve listaállítás feltétele a jogszabályban meghatározott számú ajánlás gyűjtése, melyet kizárólag az adott nemzetiségi névjegyzéken szereplő választópolgártól gyűjthető az ajánlási időszak alatt.

A települési nemzetiségi önkormányzati képviselő jelöléséhez a nemzetiségi névjegyzékben a választás kifizetésének napján szereplő választópolgárok **öt százalékának, de legalább öt választópolgárnak** az ajánlása szükséges. A pontos számokat a fent említett NVB határozat melléklete tartalmazza.

A területi nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán az a nemzetiségi szervezet állíthat listát, amely a fővárosban, vármegyében kitűzött települési nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán **legalább a választások tíz százalékában önállóan jelöltet állított**, és amely a **választópolgárok legalább két százalékának ajánlását** összegyűjtötte.

A területi nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán a vármegye⁶⁶, illetve a főváros egésze alkot egy választókerületet. Ebből az következik, hogy nemzetiségi területi listát csak az adott vármegyében a nemzetiségi névjegyzéken szereplő választópolgár ajánlhat.

Az országos nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán az a nemzetiségi szervezet állíthat listát, amely a települési nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán **legalább a választások tíz százalékában önállóan jelöltet állított**, és amely a választópolgárok legalább két százalékának ajánlását összegyűjtötte. Kitűzött települési nemzetiségi önkormányzati választás hiányában bármely nemzetiségi szervezet állíthat listát.

Az országos nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán az ország egésze alkot egy választókerületet.

Az ajánlás legkorábban a választást megelőző 50. naptól, azaz 2024. április 20-tól gyűjthető, így az ajánlóívek is ezen naptól vehetőek át, viszont már korábban kikérhetőek. A települési nemzetiségi önkormányzati képviselő a helyi választási irodától (a továbbiakban: HVI), a területi/fővárosi nemzetiségi önkormányzati

⁶⁶ Beleértve a megyei jogú városokat is.

képviselőjelölt a területi választási irodától (a továbbiakban: TVI/FVI), és az országos nemzetiségi önkormányzati képviselőjelölt az ajánlóíveket a Nemzeti Választási Irodától (a továbbiakban: NVI) kérheti.

Az ajánlóív kikérésére az **A6** (települési), illetve az **A7** (területi, országos) jelű formanyomtatvány szolgál.

Az **A6** jelű formanyomtatvány a nemzetiségi képviselő ajánlóív iránti igénybejelentésére szolgál.

- A kérelmet az indulás helye szerinti helyi választási irodához kell benyújtani:
 - a jelölő szervezet képviselője által személyesen vagy
 - kézbesítési meghatalmazott útján, ha a nyomtatványt a jelölő szervezet képviselője korábban aláírásával ellátta vagy
 - postai szolgáltató útján.
- Formanyomtatvány aláírója:
 - a nemzetiségi egyesület törvényes képviselője, vagy az NVR-ben rögzített meghatalmazott
 - a jelölt, aki itt teszi meg a jelöltség elfogadására, illetve névhasználatra vonatkozó nyilatkozatot.
- Benyújtója:
 - aláírásra jogosultak,
 - bárki más.

Az **A7** jelű formanyomtatvány a nemzetiségi területi, illetve országos lista ajánlóív iránti igénybejelentésére szolgál.

- A kérelmet az indulás helye szerinti területi választási irodához, illetve a Nemzeti Választási Irodához kell benyújtani:
 - a) elektronikusan:
 - az elektronikus ügyintézés szabályai szerint hivatali kapun, vagy cégkapun keresztül,
 - e-mailen minősített vagy fokozott biztonságú elektronikus aláírással ellátva vagy azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítési szolgáltatással (AVDH) hitelesítve, (az elektronikusan aláíró a jelölő szervezet képviseletére jogosult legyen) vagy
 - b) a jelölő szervezet törvényes képviselője által személyesen, vagy
 - c) kézbesítési meghatalmazott útján, ha a nyomtatványt a jelölő szervezet törvényes képviselője korábban kézjeggyével ellátta, vagy
 - d) postai szolgáltató útján.

Nem felel meg az elektronikus benyújtási módnak az, ha a törvényes képviselő a nyomtatványt kézjeggyével ellátja, majd szkennelés követően e-mailben küldi meg a bejelentést a választási iroda részére,
- Formanyomtatvány aláírója:
 - a nemzetiségi egyesület törvényes képviselője, vagy az NVR-ben rögzített meghatalmazott
- Benyújtója:
 - aláírásra jogosultak,
 - bárki más.

A választási iroda ingyenesen, külön kérelem benyújtása nélkül – **az ajánlóívek átadásával egyidejűleg** – átadja a jelölő szervezet számára az ajánlásra jogosult választópolgárok nevét, lakcímét, életkorát és nemét.

A HVI/TVI/FVI/NVI az igénylését követően haladéktalanul, de legkorábban a szavazást megelőző 50. napon (várhatóan 2024. április 20-án), szombaton – az ajánlóív átvételre történő megérkezés sorrendjében – átadás-átvételi bizonylattal átadja az igénylő részére az általa igényelt mennyiségű ajánlóívet. Az ajánlóív iránti igények fogadása és az ajánlóívek kiadása céljából minden választási iroda (HVI, TVI/FVI és NVI) ügyeletet tart 2024. április 20-a szombat 8 és 16 óra között. Ezzel kapcsolatos további kérdéseivel kérjük forduljon az [illetékes választási irodához](#).

Hivatalos ajánlóívnek csak a választási iroda által – a jogszabályok által előírt eljárási rendben – biztosított ajánlóív minősül.

Az ajánlóívről nem lehet – még kitöltetlen állapotban sem – másolatot készíteni.

A települési nemzetiségi jelölt - tehát a helyi jelölt - bejelentése legkésőbb 2024. május 6-án 16.00 óráig lehetséges.

A bejelentéssel egyidejűleg – külön okiratban – a jelöltnek nyilatkozni kell arról is, hogy a választói akarat befolyásolására vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenység folytatása céljából külföldi támogatást és belföldi jogi személytől, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettől származó támogatást, névtelen adományt vagy ezekből származó vagyonelemet az adott választás vonatkozásában nem használ fel.

A területi és országos nemzetiségi lista bejelentése legkésőbb 2024. május 7-én 16.00 óráig az L5 jelű formanyomtatvány benyújtásával, melyhez csatolni kell a listás jelöltek személyi lapját, amely az SZ5 formanyomtatvánnyal történik.

A lista jelöltjei az SZ5 nyomtatványon nyilatkoznak arról, hogy a választói akarat befolyásolására vagy ennek megkísérlésére irányuló tevékenység folytatása céljából külföldi támogatást és belföldi jogi személytől, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettől származó támogatást, névtelen adományt vagy ezekből származó vagyonelemet az adott választás vonatkozásában nem használnak fel.

- Benyújtás helyszíne, módja: TVI/FVI/NVI-hez személyesen
- Formanyomtatványok aláírója:
 - L5: a nemzetiségi egyesület törvényes képviselője, vagy az NVR-ben rögzített meghatalmazott
 - SZ5: jelölt
- Benyújtójuk:
 - bárki, de jegyzőkönyvbe kell venni a leadás tényét.

Nemzetiségi önkormányzati választáson ajánlást adhat le, aki az ajánlóív kiadásának és benyújtásának napja közötti bármely időpontban jogosult volt jelöltet ajánlani a választókerületben.

A jelölt, valamint a lista nyilvántartásba vételéről szóló határozat a döntést követő 3. napon válik jogerőssé.

5.6. ADATSZOLGÁLTATÁS A NÉVJEGYZÉKBŐL

A nemzetiségi önkormányzati választáson lehetőség van a névjegyzéki adatok ingyenes átvételére méghozzá három konkrét időpontban:

- az ajánlóívek kiadásakor,
- a szavazást megelőző 38. napon (2024. május 2-a) és
- a szavazást megelőző 13. napon (2024. május 27-e).

Az első alkalommal valamennyi nemzetiségi választópolgár adata kiadásra kerül, tekintettel arra, hogy az adatszolgáltatás célja az ajánlásgyűjtés, mely csak akkor lehet eredményes, ha az ajánlásgyűjtő előtt teljes körben ismert azon személyek köre, akit támogatásért megkereshet. Ezen adatok kampánycélra nem használhatóak fel.

A második és harmadik adatszolgáltatás célja, hogy ahhoz biztosítson adatokat, hogy a választópolgárok részére kampány anyagokat lehessen eljuttatni. Ebben az esetben természetesen az adatszolgáltatás azon nemzetiségi választópolgárok adatai nélkül kerül teljesítésre, akik adataik ilyen irányú kiadásának tilalmával éltek.

Eltérés az általános önkormányzati választáshoz képest, hogy az adatszolgáltatás mindhárom alkalommal ingyenes.

Az adatszolgáltatás adatait a nyilvántartásba vett egyéni jelölt és listát állító jelölő szervezet legkésőbb a szavazás napján 16 óráig köteles megsemmisíteni, és az erről készült jegyzőkönyvet a szavazást követő 3. nap (2024. június 12.) 16 óráig köteles átadni az adatszolgáltatást teljesítő választási irodának.

5.7. NEMZETISÉGI MEGFIGYELŐ

Azok a jelölő szervezetek, akik helyi szinten jelöltet állítottak, vagy területi (vármegyei) vagy országos listával rendelkeznek a szavazatszámoló bizottságokba megfigyelőt küldhetnek.

A megfigyelők bejelentésének szabályai megegyeznek a füzet elején tárgyalt önkormányzati résznél a megbízott tagok bejelentésével. A választási bizottság választott és megbízott tagokból áll. A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény 331. § (2) bekezdése értelmében **a választási bizottságba tagot nem bízhat meg a nemzetiségi jelöltet jelölő szervezet**. Amennyiben a szavazóhelyiségben nemzetiségi választás is történik a szavazatszámoló bizottság megfigyelővel bővíthet. A megfigyelő bejelentésére a jogerősen nyilvántartásba vett jelölő szervezet képviselője jogosult. Az azon nemzetiséghez tartozó jelölő szervezet, amelynek települési önkormányzati választására a településen sor kerül, a szavazóhelyiségbe **egy megfigyelőt bízhat meg**. A közös jelöltet állító nemzetiségi jelölő szervezetek együttesen jogosultak egy megfigyelő megbízására.

Nemzetiségi megfigyelő a központi névjegyzékben nemzetiségi választópolgárként nyilvántartott választópolgár lehet.

Nem lehet nemzetiségi megfigyelő:

- a) a köztársasági elnök,
- b) a háznagy,
- c) képviselő,
- d) alpolgármester,
- e) jegyző,
- f) a Magyar Honvédséggel szolgálati jogviszonyban álló hivatásos és szerződéses katona, honvéd tisztjelölt, honvéd altiszt-jelölt, és a tényleges szolgálatot ellátó önkéntes tartalékos katona,
- g) jelölt,
- h) választási bizottság tagja és
- i) választási iroda tagja.

A nemzetiségi megfigyelő **nem tagja** a szavazatszámoló bizottságnak, azonban jelen lehet a bizottság munkájánál:

- figyelemmel kísérheti a bizottság munkáját,
- a szavazást, illetőleg a bizottság munkáját tevőlegesen vagy ráutaló magatartással nem befolyásolhatja, és nem zavarhatja,
- a szavazás befejezéséről kiállított jegyzőkönyvben rögzítheti észrevételeit,
- kifogást nyújthat be,
- a szavazás lezárását követően a lezárt urnát aláírhatja,
- a szavazóhelyiségben köteles regisztrációs kártyát viselni.

A szavazatszámoló bizottságba megbízott megfigyelőt a helyi választási iroda vezetőjénél kell bejelenteni. A megfigyelő bejelentésére szolgáló dokumentumot papír alapon és eredetben vagy elektronikus aláírással hitelesítve e-mailben vagy e-papíron kell eljuttatni a helyi választási iroda vezetőjéhez. **A megfigyelőt legkésőbb a szavazás napját megelőző kilencedik napon (2024. május 31-én 16.00 óráig) lehet bejelenteni.** A bejelentés tartalmazza a megbízó nevét, a megbízott tag nevét és személyi azonosítóját, valamint a szavazatszámoló bizottság megjelölését. A HVI vezetője a bejelentéstől számított három napon belül határozattal dönt a megbízás visszautasításáról, amennyiben az nem felel meg a törvényes feltételeknek.

A megfigyelő megbízásával és tevékenységével kapcsolatos költségek a megbízó nemzetiségi jelölő szervezetet terhelik.

5.8. ÁTJELENTKEZÉS

A választópolgár azon településen szerepelhet a szavazóköri névjegyzékben nemzetiségi választópolgárként, ahol a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásának szavazóköri névjegyzékében szerepel.

Az átjelentkezésre irányuló kérelmet az a választópolgár nyújthatja be, aki a választás kitűzését megelőző harmincadik napon és az átjelentkezésre irányuló kérelme elbírálásakor ugyanazon választókerületben tartózkodási hellyel rendelkezett, és tartózkodási helyének érvényessége legalább a szavazás napjáig tart. Amennyiben átjelentkezéssel szavaz a választópolgár, akkor **a tartózkodási helye szerinti jelöltekre tud szavazni.**

Ez a nemzetiségi önkormányzati képviselők választás esetén azonban azt jelenti, hogy ha az átjelentkezéses településen nem került sor az adott nemzetiséghez tartozó települési és/vagy területi választás kiírására, a választópolgár ezekre a jelöltekre értelem szerint nem fog tudni szavazni, még akkor sem, ha a lakóhelye szerinti településen erre lenne lehetősége. Ez azonban fordítva is igaz, ha a választópolgár olyan településre kér átjelentkezést, ahol az ő nemzetisége esetében sor kerül települési és/vagy területi nemzetiségi önkormányzati választásra is, akkor ezekre is leadhatja a szavazatát akkor is, ha a lakóhelye szerinti erre nem lenne lehetősége.

5.9. SZAVAZÁS MENETE

A Nemzeti Választási Iroda a választópolgárt értesítő megküldésével tájékoztatja a szavazóköri névjegyzékbe vételéről. Az értesítő tartalmazza, hogy a választópolgár szerepel-e a nemzetiségi névjegyzékben, illetve, hogy mely nemzetiség névjegyzékében szerepel.

A szavazóköri névjegyzék aláírását követően a nemzetiségi választópolgár automatikusan megkapja a nemzetiségi szavazólapo(ka)t is, melyek teljes egészében zöld színűek. A választópolgár egy, kettő vagy három zöld színű szavazólapot kap a bizottságtól.

A nemzetiségi önkormányzati képviselők választás esetén **a választópolgár a zöld szavazólapokat a nemzetiség megjelölését tartalmazó zöld borítékba helyezi és a borítékot lezárja.** A le nem zárt boríték a szavazat(ok) érvénytelenségét vonja maga után.

5.10. NEMZETISÉGI VÁLASZTÁS EREDMÉNYÉNEK MEGÁLLAPÍTÁSA

A szavazás lezárását követően a szavazatszámoló bizottság felbontja az urnákat. Az urnákban lévő zöld borítékokat (akár le van zárva, akár nem), valamint a boríték nélkül talált zöld szavazólapokat ki kell válogatni, és nemzetiségenként csoportosítani kell. A szavazatszámoló bizottság a zöld borítékokat nem bontja fel, hanem nemzetiségenként külön-külön szállítóborítékba zárja, amelyen feltünteti a nemzetiség, a település és a szavazókör adatait.

1. Azon a településen és nemzetiség tekintetében, ahol tartottak települési nemzetiségi önkormányzati választást a HVI azon nemzetiség szállítóborítékait, amely nemzetiség esetében a települési nemzetiségi önkormányzati választást megtartották, a HVB-nek adja át.

A HVB a lezárt zöld borítékokban található szavazólapokon – külön a települési, a területi (ha van) és az országos szavazólapokon – leadott szavazatokat megszámlálja (a lezártlan borítékban lévő, valamint a borítékon kívüli szavazólapok érvénytelenek), s megállapítja

- a települési nemzetiségi választás eredményét, erről jegyzőkönyvet állít ki és határozatot hoz,
- a területi nemzetiségi választás települési részeredményét, erről jegyzőkönyvet állít ki, de nem hoz határozatot,
- az országos nemzetiségi választás települési részeredményét, erről jegyzőkönyvet állít ki, de nem hoz határozatot.

A területi illetve országos nemzetiségi választás települési részeredményeiről szóló jegyzőkönyvet a HVI továbbítja a TVI részére.

A települési nemzetiségi önkormányzati választáson azok a jelöltek lesznek képviselők, akik a megválasztható képviselők száma szerint a legtöbb érvényes szavazatot kapták. Szavazategyenlőség esetén HVB sorsolással kell megállapítani, hogy ki jut mandátumhoz.

2. Azon a településen és nemzetiség tekintetében, ahol nem tartottak települési nemzetiségi önkormányzati választást a HVI a szállítóborítéko(ka)t a TVI-hez továbbítja.

A TVB a lezárt zöld borítékokban található szavazólapokon – külön a területi (ha van) és az országos szavazólapokon – leadott szavazatokat megszámlálja, s

- jegyzőkönyvet állít ki a területi nemzetiségi önkormányzati képviselők választása szavazatainak területi megszámlálásáról,
- megállapítja az országos nemzetiségi választás területi részeredményét, erről jegyzőkönyvet állít ki, de nem hoz határozatot.

A TVB-nek megküldött HVB által kiállított részjegyzőkönyvekből, valamint a TVB által kiállított számlálási jegyzőkönyvből (amely az általa megszámlált szavazatok alapján készült) a TVB megállapítja

- a területi nemzetiségi választás eredményét, és erről határozatot hoz.

A TVI az országos nemzetiségi választás területi részeredményeiről szóló jegyzőkönyveket továbbítja az NVI részére.

A megküldött részjegyzőkönyvek alapján az NVB megállapítja

- az országos nemzetiségi választás eredményét, és erről határozatot hoz.

5.11. JOGORVOSLAT

A jogorvoslatokról a [217. Választási Füzet](#) 4. fejezetében olvashat részletesen.

6. ELÉRHETŐSÉGEK

A választásokkal kapcsolatos részletes információkat az NVI által üzemeltetett <https://www.valasztas.hu/home> internetes oldalon talál.

Amennyiben kérdése merül föl a választással kapcsolatban célszerű az illetékes választási irodát megkeresni.

Ezek elérhetőségét az alábbi linkről letölthető adatbázisban keresheti meg:

<https://www.valasztas.hu/elerhetosegek>